

Danmarks Naturfredningsforening
Att.: Susanne Cloos Ladefoged

Miljøforeningen Havnsø-Føllenslev
Att.: Kim Ejlertsen

Equinor Low Carbon Solutions Denmark A/S
Att.: Plesner Advokatpartnerselskab

Energistyrelsen
CCS
J.nr.: 2024-13204

Dato: 15. april 2026
Journalnummer: 25/01870 og
25/05757
Klagenummer: 1071562 og 1075362

**ENERGIKLAGENÆVNETS AFGØRELSE
i sag om klage over godkendelse af og tilladelse til 3D
seismiske forundersøgelser på land og til havs i forbindelse
med C2024/03 tilladelsen**

Energiklagenævnet har truffet afgørelse i sagerne med journalnummer
25/01870 og 25/05757.

Afgørelsen meddeles hermed sagens parter.

Sagen er herefter afsluttet ved Energiklagenævnet.

Med venlig hilsen

Heléne Fredriksen
Fuldmægtig

Energiklagenævnet

Toldboden 2
8800 Viborg

Nævnenes Hus: 72 40 56 00

CVR: 37795526

Nævnets e-mail:

ekn@naevneneshus.dk

www.naevneneshus.dk

ENERGIKLAGENÆVNETS AFGØRELSE i sag om klage over godkendelse af og tilladelse til 3D seismiske forundersøgelser på land og til havs i forbindelse med C2024/03 tilladelsen

Energiklagenævnet har modtaget en klage fra Danmarks Naturfredningsforening (herefter klager 1) og Miljøforeningen Havnsø-Føllenslev, Miljøforeningen Ren Nekselø Bugt og Miljøbevægelsen NOAH i forening (klager 2) over Energistyrelsens afgørelse af 31. januar 2025 om godkendelse af og tilladelse til 3D seismiske forundersøgelser på land og til havs ifm. C2024/03 tilladelsen.

Energiklagenævnet ophæver Energistyrelsens afgørelse og hjemviser sagen til fornyet behandling.

Nævnets sammensætning

Nævnens formand og dommer Jørgen Jørgensen
Advokat Marlene C. Hannibal
Professor, cand. jur. og ph.d. Birgitte Egelund Olsen
Civilingeniør Rolf Kallesøe
Advokat Håkon Djurhuus

1. Klagen til Energiklagenævnet

Energiklagenævnet modtog henholdsvis den 27. februar 2025 og 26. juni 2025 klager over Energistyrelsens afgørelse af 31. januar 2025 om godkendelse af og tilladelse til 3D seismiske forundersøgelser på land og til havs i forbindelse med C2024/03-tilladelsen.

2. Energistyrelsens afgørelse

Energistyrelsens traf den 31. januar 2025 afgørelse efter undergrundslovens § 28 om godkendelse af udstyr, program og udførelsesmåde for de ansøgte seismiske undersøgelser i forbindelse med C2024/03-tilladelsen, samt tilladelse til forundersøgelser med henblik på lagring af CO₂ på 100 kt eller derover for så vidt angår de dele af undersøgelserne, der strækker sig ud over området for tilladelse C2024/03, jf. undergrundslovens § 3.¹

¹ Lovbekendtgørelse nr. 1461 af 29. november 2023 om anvendelse af Danmarks undergrund.

Energiklagenævnet

Toldboden 2
8800 Viborg

Nævnenes Hus: 72 40 56 00
CVR: 37795526
Nævnets e-mail:
ekn@naevneneshus.dk
www.naevneneshus.dk

Tilladelsen giver ret til at foretage seismiske forundersøgelser inden for de ansøgte områder, som er angivet i ansøgningen af 17. december 2024. Tilladelsen dækker over den del af ansøgningen, der vil foregå på havet, Nekselø, kystnære område nord for C2024/03-tilladelsesområdet og et mindre område sydsydøst for C2024/03-tilladelsesområdet.

Det er i afgørelsen forudsat, at arbejdet udføres i overensstemmelse med det fremsendte program og under anvendelse af det planlagte udstyr.

3. Sagens oplysninger

3.1 Forhistorie

Ansøger modtog i juni 2024 tilladelse til efterforskning og anvendelse af undergrunden til lagring af CO₂ inden for licensområde C2024/03, hvorefter ansøger er rettighedshaver i tilladelsen. Ansøger har forpligtet sig til inden for de i arbejdsprogrammets fastsatte tidsfrister at undersøge mulighederne for at lagre CO₂ i undergrunden i C2024/03-tilladelsesområdet. Tidspunktet og udformningen af de endelige konkrete CO₂-lagringsfaciliteter afhænger af det kommende efterforsknings- og undersøgelsesarbejde.²

3.2 Projektet og området

Projektet omfatter udførelse af 3D seismiske undersøgelser på land og til havs. Formålet med undersøgelserne er at kortlægge Havnsø-strukturen med 3D-seismik i C2024/03-tilladelsesområdet med henblik på geologisk lagring af CO₂. Undersøgelserne udføres ved, at der sendes trykbølger fra en lydkilde ned i undergrunden. Når trykbølgerne møder forskellige geologiske lag, vil en del af trykbølgerne blive reflekteret tilbage til overfladen.

Undersøgelsesområdet dækker ca. 458 km² og strækker sig over kommunerne Kalundborg, Holbæk og Odsherred på land samt det kystnære farvand i Nekselø Bugt ud for Kalundborg Kommune. Nekselø ligger inden for undersøgelsesområdet.

De seismiske undersøgelser er planlagt til at blive delt op i to delundersøgelser – en på land og en til vands.

Undersøgelserne på land vil tage ca. 6-9 måneder at gennemføre. Undersøgelserne skal udføres med lastbiler med vibratorer, der udsender trykbølger ned i jorden via en vibratorplade, og geofoner, der modtager trykbølgerne. Undersøgelsesområdet vil blive opdelt i et ortogonalt grid med faste afstande mellem linjerne. Sourcelinjer (linjer, hvor vibratorerne kører) vil være i nordvest-sydøstlig retning, mens receiverlinjer (linjer, hvor geofoner bliver udlagt) vil være i sydvest-nordøstlig retning. Det teoretiske grid bliver tilpasset de faktiske forhold, således at der laves et kompromis mel-

² Se <https://ens.dk/forsyning-og-forbrug/ccs-fangst-og-lagring-af-co2/tilladelser-til-efterforskning-og-lagring-af-co2>. "Tilladelser givet til efterforskning med henblik på CO₂-lagring".

lem datatætheden og forhindringer i terrænet, herunder miljømæssige restriktioner.

Afstanden mellem source (/vibrator)-linjer er 300 m og afstanden mellem receiverlinjer er 200 m. Der vil blive foretaget en vibrationssekvens for hver 20 m langs vibratorlinjerne, mens geofoner vil blive udlagt med 20 m afstand langs receiverlinjerne. Der vil blive brugt op til otte seismiske vibratører og maksimalt to på samme sted.

Det fremgår af afgørelsen, at lave frekvenser ved begyndelsen af vibrationerne fra lastbilerne kan give anledning til rystelser et stykke væk fra kilden. I nogle tilfælde kan dette påvirke bygninger og rørføring mv.

Undersøgelserne på vand vil tage ca. 3 måneder og skal være færdige inden den 1. maj 2025. Undersøgelserne vil blive udført med airguns med maksimalt 500 cu.in som seismisk kilde og trådløse, autonome hydrofoner forbundet med et reb til en bøjle i overfladen.

Afstanden mellem sourcelinjerne bliver 60 m og afstanden mellem receiverlinjerne bliver 200 m. Der vil blive brugt ca. 2.000 marine receivers og op til 45.000 sourcepoints.

Tilladelsesområdet overlapper med Natura 2000-områderne nr. 154 Sejerø Bugt, Saltbæk Vig, Bjergene, Diesbjerg og Bollinge Bakke,³ nr. 156 Store Åmose, Skarresø og Bregninge Å,⁴ og nr. 157 Åmose, Tissø, Halleby Å og Flasken.⁵ Derudover ligger Natura 2000-område nr. 166 Røsnæs, Røsnæs Rev og Kalundborg Fjord ca. 10 km vest for tilladelsesområdet.⁶

Natura 2000-område nr. 154 omfatter habitatområderne H135 og H244 og fuglebeskyttelsesområderne F94 og F99. Det fremgår af Natura 2000-planen for perioden 2022-2027, at udpegningsgrundlaget omfatter stenrev, biogene rev, enkelt månerude, mygblomst, kildevældsvindelsnegl, skæv vindelsnegl, sumpsvindelsnegl, stavsild, klokkefrø, stor vandsalamander og odder. Derudover er bl.a. engsnarre og rødrygget tornskade omfattet.

Natura 2000-område nr. 156 omfatter habitatområde H137 og fuglebeskyttelsesområde F117. Det fremgår af Natura 2000-planen for perioden 2022-2027, at udpegningsgrundlaget omfatter skæv vindelsnegl, sumpsvindelsnegl, pignomerling, stor vandsalamander og odder samt engsnarre.

Natura 2000-område nr. 157 omfatter habitatområde H138 og fuglebeskyttelsesområde F100. Det fremgår af Natura 2000-planen for perioden 2022-

³ Link til Natura 2000-plan 2022-2027 for Natura 2000-område nr. 154: <https://sgavmst.dk/media/jhoduwxn/n154-revideret-basisanalyse-2022-27.pdf>.

⁴ Link til Natura 2000-plan 2022-2027 for Natura 2000-område nr. 156: <https://mst.dk/media/xr3bxlm0/n156-natura-2000-plan-2022-27-store-aamose-skarresoe-og-bregninge-aa.pdf>.

⁵ Link til Natura 2000-plan 2022-2027 for Natura 2000-område nr. 157: https://sgavmst.dk/media/s5qn-zcgk/157_aamose_tissoe_handleplan.pdf.

⁶ Link til Natura 2000-plan 2022-2027 for Natura 2000-område nr. 166: <https://sgavmst.dk/media/h15e0ypv/n166-natura-2000-plan-2022-27-roesnaes-roesnaes-rev-og-kalundborg-fjord.pdf>.

2027, at udpegningsgrundlaget omfatter skæv vindelsnegl, pignmerling, stor vandsalamander og odder, og bl.a. rød glente og fjordterne.

Natura 2000-område nr. 166 omfatter habitatområde H195, hvor det fremgår af Natura 2000-planen for perioden 2022-2027, at bl.a. spættet sæl og marsvin er på udpegningsgrundlaget.

3.3 Den påklagede afgørelse

3.3.1 Bilag IV

Det fremgår af afgørelsen, at Energistyrelsen er myndighed, for så vidt angår aktiviteter på havet, jf. offshorehabitatbekendtgørelsen,⁷ mens kommunerne, der er omfattet af det ansøgte område, er myndighed på land, jf. habitatbekendtgørelsen.⁸

Det fremgår af afgørelsen, at den ansøgte aktivitet ikke forventes at medføre en forsætlig forstyrrelse, beskadigelse eller ødelæggelse af bilag IV-arter i projektområdet. De nærmere vurderinger af bilag IV-arter fremgår af ansøgningens bilag 2: Vurdering af bilag IV-arter.

Af ansøgningens bilag 2 fremgår det, at de potentielle påvirkninger på bilag IV-arter omfatter støj og forstyrrelser, undervandsstøj og drab af enkeltindivider.

Markfirben

Af ansøgningens bilag 2, afsnit 6.2 fremgår det, at markfirbens kerneområder i form af overdrev, heder, klitlandskaber og diger ikke direkte vil blive påvirket af undersøgelserne, da § 3-natur og habitatnatur ikke skal overkøres. Markfirben findes dog flere steder, bl.a. i en grusgrav centralt i tilladelsesområdet og på vej- og baneskrånninger. Det fremgår af bilag 2, at disse områder vil blive berørt af de seismiske undersøgelser. Der vil ikke blive foretaget seismiske undersøgelser direkte på skråningerne, men der vil blive kørt på områder op ad markfirbens levesteder.

Det fremgår af ansøgningens bilag 2, at trykbølgerne, som sendes ned i jorden ved de seismiske undersøgelser, kan få jord til at løsne sig fra markfirbens huller. Hvis dette forekommer i stort omfang, kan det skade integriteten af artens raste- og overvintringssteder. Dog har markfirbens huller en ganske lille diameter og er derfor meget stabile. Derudover fremgår det, at markfirben i sin aktive periode løbende vil kunne rydde de eventuelle små mængder jord, der falder fra loftet af hullerne, og at jorden uden for den aktive sæson er mere stabil, idet der potentielt er frost, hvilket styrker samhørigheden i jorden. Endvidere fremgår det, at det kun vil være 1-3 rystelser inden for 20 m fra et givent hul, og det på den baggrund er vurderet, at påvirkningen er ubetydelig og ikke vil have en negativ påvirkning

⁷ Bekendtgørelse nr. 846 af 26. juni 2024 om administration af internationale naturbeskyttelsesområder og beskyttelse af visse arter ved videnskabelige undersøgelser, forundersøgelser, efterforskning og indvinding af kulbrinter, lagring i undergrunden, rørledninger, m.v. offshore (herefter offshorehabitatbekendtgørelsen).

⁸ Bekendtgørelse nr. 1098 af 21. august 2023 om udpegning og administration af internationale naturbeskyttelsesområder samt beskyttelse af visse arter.

på markfirbens levesteder. Det fremgår desuden, at påvirkninger fra de seismiske undersøgelser ikke er af sådan en karakter, at det vil beskadige eller ødelægge yngleområder, hvorfor en påvirkning af områdernes økologiske funktionalitet for markfirben kan udelukkes.

Det fremgår af sagens oplysninger, at Kalundborg Kommune ønsket at fastsætte en sikkerhedsafstand for anvendelse af vibratorer til forekomster af markfirben. Det fremgår af sagens oplysninger, at sikkerhedsafstanden i udgangspunktet var fastsat til 200 m, men at den blev ændret til 25 m efter ønske fra Kalundborg Kommune. Energistyrelsen har på den baggrund fastsat vilkår 4 i afgørelsen:

”Vibrator må ikke anvendes nærmere end 25 m til forekomster af markfirben, der er registreret på www.arter.dk inden for de seneste tyve år. Dette gælder for hele undersøgelsesarealet med undtagelse af Neksø, hvor alle registrerede forekomstområder (www.arter.dk) skal undgås med 25 m uanset alder på den registrerede forekomst. Kort (og GIS filer) med de planlagte og udførte vibrationspunkter samt registrerede markfirbensforekomster skal fremsendes til Kalundborg kommune (kalundborg@kalundborg.dk) og med Energistyrelsen i kopi (til CCS-miljo@ens.dk).”

Flagermus

Af ansøgningens bilag 2, afsnit 6.1 fremgår det, at flagermus kun er aktive om natten, og at arterne derfor ikke vil blive påvirket af projektet, der foregår i dagtimerne. Da projektet ikke omfatter nedlægning af træer eller bygninger, vil flagermusenes dagrasteområder ikke blive påvirket.

Det fremgår videre, at flagermus kan blive forstyrret af vibrationer, hvis dette finder sted lige op ad træet eller bygningen, hvor de har taget ophold. Dog vil vibratorerne kun forstyrre i et område i én time, og de udsender støj i et frekvensspektrum, som flagermus ikke selv benytter til kommunikation eller fødesøgning. Det fremgår, at grundet arbejdets udførsel i dagtimerne, hvor flagermus ikke er aktive, samt den tidsmæssigt korte forstyrrelse, kan forsætlig forstyrrelse af flagermus udelukkes, ligesom der ikke er risiko for forsætligt drab.

For så vidt angår arbejderne, der foregår på asfalterede veje om natten, vil påvirkningen være tilnærmelsesvis den samme som fra en stor lastbil, både støjmæssigt og vibrationsmæssigt. Der vil være støj på ca. 81 dB 1 m fra køretøjet under udsendelse af vibrationerne. Da lastbiler kører på asfalterede veje om natten under normale forhold, er påvirkningen almindeligt forekommende. Områderne vurderes at kunne understøtte flagermus på samme måde under de seismiske undersøgelser som under normale forhold, og på den baggrund er det vurderet, at områdernes økologiske funktionalitet for flagermus ikke påvirkes af projektet.

Herudover fremgår det, at vibro-trucksene kører langsomt og vil stå stille størstedelen af tiden, hvilket betyder, at der ikke vil være risiko for, at individer dør, fordi de bliver ramt af køretøjerne. Endvidere betyder det, at flagermus kan undvige køretøjerne.

Det fremgår af ansøgningens bilag 2, at påvirkninger fra de seismiske undersøgelser ikke er af sådan en karakter, at det vil beskadige eller ødelægge yngleområder, hvorfor en påvirkning af områdernes økologiske funktionelitet kan udelukkes.

Marsvin

Marsvin er behandlet i ansøgningens bilag 2, afsnit 6.16. Undersøgelsesernes påvirkning på marsvin er udregnet under antagelse af, at marsvin i området vil flygte med 1,5 m pr. sekund, og at der efter softstart vil blive affyret airguns hvert 10. sekund i 25 timer.

Der er ikke udpeget konkrete yngleområder for marsvin i danske farvande, bl.a. fordi at kælvning under vand meget sjældent observeres. Yngleperioden for marsvin strækker sig over det meste af året, da marsvin kælver fra marts til august efter en drægtighedsperiode på 10-11 måneder. Herefter dier kalvene hos moderen i 8-11 måneder. Der er ligeledes ikke udpeget rasteområder for arten.

Det fremgår af bilag 2, at seismiske undersøgelser med det større airgun array, som benyttes på vanddybder over 3 m, kan forårsage forsætligt drab af marsvin inden for 30 m fra støjkilden, da marsvin med permanente høreskader ikke kan bruge deres ekkolokalisering til at fouragere, og derfor vil dø af sult. Derudover fremgår det, at der vil blive observeret adfærdændring helt ud til 20,9 km fra støjkilden, mens der ud til 2.010 m fra støjkilden også vil være midlertidige høreskader.

For det mindre airgun array, som benyttes på vanddybder under 3 m, vil grænsen for permanent høreskade ikke blive overskredet, men der er risiko for midlertidige høreskader ud til 23 m fra støjkilden, og adfærdstyrrelser ud til 1.640 m. For at sikre, at der ikke vil ske høreskader på marsvin, har Energistyrelsen fastsat vilkår 2:

” Der skal ifm. gennemførelse af aktiviteter på havet foretages 23 minutters soft-start for at sikre, at marsvin kan nå uden for risikoområdet for høreskader, dog med undtagelse af maj og juni måned hvor der, som planlagt, skal anvendes luftkanoner på max. 100 cu. in. (kubiktommer) og en soft-start på 30 minutter.”

Yderligere fremgår det af bilag 2, afsnit 6.16, at projektet skal følge Energistyrelsens standardvilkår, og der er derfor en MMO (Marine mammal observer) og en PAM operatør (Passive Acoustic Monitoring) ombord på fartøjerne, som sikrer, at der ikke er nogle marine pattedyr inden for 500 m afstand til støjkilden. Når det er sikret, at der ikke er havpattedyr inden

for 500 m afstand, igangsættes softstart. Da der ikke vil foregå undersøgelser, mens der er havpattedyr indenfor 500 m, vil der ikke være risiko for permanente høreskader og forsætligt drab af marsvin.

Det fremgår af bilag 2, at det kan være risiko for forsætlig forstyrrelse af marsvin. Marsvin dier året rundt og er særligt sårbare mellem maj og september, hvor parring og kælvning foregår. Eftersom de seismiske undersøgelser forventes at blive udført i februar, marts og april, vil undersøgelserne ikke foregå i marsvins mest sårbare periode. Ved brug af softstart forventes det, at marsvin vil flygte væk fra støjilden og formentlig være fortrængt gennem hele undersøgelsesperioden. Det fremgår af bilag 2, at Natura 2000-områderne N198 Hatter Barn, N205 Munkegrunde og N55 Stavns Fjord, Samsø Østerflak og Nordby Hede, alle ligger i en afstand af ca. 10 km fra undersøgelsesområdet, og alle Natura 2000-områderne har rev på udpegningsgrundlaget, hvor bl.a. fisk trives. I det tilfælde, at marsvin fortrænges fra deres oprindelige levesteder i undersøgelsesperioden, vil de have gode muligheder for fødegrundlag i de ovenstående Natura 2000-områder. Det fremgår af bilaget, at til trods for denne forstyrrelse, vurderes det, at den økologiske funktionalitet kan opretholdes for arten.

Endvidere fremgår det af bilag 2, at i tilfælde af, at tidsplanen ikke overholdes, og det vil være nødvendigt at fortsætte de seismiske undersøgelser ind i maj og juni, vil der udelukkende blive brugt det mindre airgun array, samtidig med at softstartproceduren forlænges til 30 min. Med disse tilpasninger vil de sårbare marsvin nå at flygte og dermed undgå både midlertidige høreskader og adfærdspåvirkninger.

3.3.2 Natura 2000

Det fremgår af afgørelsen, at Energistyrelsen er myndighed for så vidt angår aktiviteter på havet, jf. offshorehabitatbekendtgørelsen, mens kommunerne, der er omfattet af det ansøgte område, er myndighed på land, jf. habitatbekendtgørelsen.

Det fremgår af afgørelsen, at den ansøgte aktivitet hverken i sig selv eller i forbindelse med andre projekter kan antages at kunne skade integriteten af de internationale naturbeskyttelsesområder.

De nærmere vurderinger af Natura 2000 fremgår af ansøgningens bilag 1: Natura 2000-væsentligheds- og konsekvensvurdering.

Af ansøgningens bilag 1 fremgår det, at der er identificeret en række potentielle påvirkninger af kortlagt habitatnatur på udpegningsgrundlaget i de tre relevante Natura 2000-områder N154, N156 og N157. Påvirkningerne består af direkte fysisk påvirkning af kortlagt terrestrisk og marin habitatnatur samt påvirkning af rev. Derudover fremgår det, at habitatarterne kan blive påvirket af undervandsstøj fra undersøgelserne i tillæg til, at det er risiko for drab af individer af planter eller immobile dyr.

For fugle på udpegningsgrundlagene fremgår det, at de potentielle påvirkninger omfatter luftbåren støj, undervandsstøj og forstyrrelser.

Frascreenede naturtyper og arter

Klokkefrø og stor vandsalamander

Det fremgår af ansøgningens bilag 1, at klokkefrø og stor vandsalamander er frascreenede, da arterne er mobile og derfor kan flytte sig fra vogntoget, når det bevæger sig gennem et levested. Det fremgår videre, at dette er muligt, fordi vogntoget bevæger sig ganske langsomt og skal stoppe hver tyvende meter. Vogntoget vil derfor ikke bevæge sig med mere end ca. 5 km/t. Desuden er padderne nataktive, mens undersøgelserne generelt foretages i dagtimerne.

Derudover fremgår det af ansøgningens bilag 1, at klokkefrø og stor vandsalamander i deres yngleperioder befinder sig i vandhuller. De seismiske undersøgelser vil ikke berøre vandhuller, som er udpeget som levesteder for de to arter.

Spættet sæl

Det fremgår af ansøgningens bilag 1, at spættet sæl er på udpegningsgrundlaget til Natura 2000-område nr. 166. Arten er frascreenet, da sæler ikke flytter sig over lige så store afstande som eksempelvis marsvin. Endvidere er sæler ikke lige så følsomme over for den udsendelse af undervandsstøj, der vil være i forbindelse med de seismiske undersøgelser, som eksempelvis marsvin og andre hvalarter er.

Engsnarre

Af ansøgningens bilag 1 fremgår det, at engsnarre udelukkende er registreret som ynglende i den helt østlige del af N156, som ligger uden for tilladelsesområdet. Engsnarre er ligeledes ikke registreret indenfor N156 indenfor tilladelsesområdet på arter.dk. Arten vil derfor ikke blive påvirket af projektet.

Rød glente

Det fremgår af ansøgningens bilag 1, at rød glente ikke er registreret ynglende i N157 siden 2012. Det fremgår af bilag 1, at registreringen muligvis ikke er retvisende, og at de ynglende røde glenter muligvis var uden for N157 allerede dengang. På den baggrund er arten ikke relevant i væsentlighedsvurderingen.

Fjordterne

Det fremgår af ansøgningens bilag 1, at fjordterne udelukkende har udpegede levesteder over 3,5 km uden for tilladelsesområdet i N157, og at arten derfor ikke vil blive påvirket af projektet. Det fremgår desuden, at der ikke er andre egnede ynglesteder indenfor undersøgelsesområdet.

Væsentlighedsvurdering

Væsentlighedsvurderingen fremgår af ansøgningens bilag 1, afsnit 6.

Stenrev

Det fremgår af væsentlighedsvurderingen, at stenrev er på udpegningsgrundlaget til N154, og at det ikke direkte påvirkes af de seismiske undersøgelser, der skal foretages. Dog fremgår det, at udsendelse af impulsstøj kan registreres af fiskearter, som lever i og omkring stenrevet. Dette gælder i særdeleshed ”høre-generalister”, de fiskearter, som har en svømmeblære, heriblandt kutlinger og havkarusse, som findes i stimer omkring stenrevene i N154.

Endvidere fremgår det, at på baggrund af det i øvrigt høje lydniveau i de omkringliggende farvande er der ikke forventet en markant, vedvarende effekt af støj fra airgun array-undersøgelsen på de lokale fiskebestande ud over en eventuel kortvarig adfærdsændring i form af eventuel flugt, hvorefter fiskearterne vil vende tilbage, når undervandsstøjen ophører. Det fremgår, at påvirkningen er kortvarig og ubetydelig, og at der derfor kan udelukkes væsentlige påvirkninger på habitatnaturtypen stenrev.

Biogene rev

Af væsentlighedsvurderingen fremgår det, at de biogene rev er på udpegningsgrundlaget i N154, og bl.a. består af blåmuslinger, som potentielt kunne blive påvirket af kraftig impulsstøj indenfor en kort afstand. Der er i vurderingen henvist til flere studier, som viser, at blåmuslinger ændrer adfærd ved eksponering af undervandsstøj.⁹ Dog fremgår det videre, at der ikke er publiceret studier med muslingers reaktion på den specifikke form for undervandsstøj fra seismiske undersøgelser. Overordnet set er vurderingen, at effekten på blåmuslinger i området af det kortvarigt øgede støjniveau kan karakteriseres som ubetydelig.

Endvidere fremgår det, at impulsstøj kan registreres af fiskearter, som lever i og omkring det biogene rev, og i særdeleshed ”høre-generalister”. Den aktuelle påvirkning afhænger af niveauet af den baggrundsstøj, som til dels genereres af vind og bølger. Omvendt kan kraftig blæst og store bølger maskere effekten fra øvrig undervandsstøj. Det fremgår af væsentlighedsvurderingen, at på baggrund af det høje lydniveau i de omkringliggende farvande er der ikke forventet en markant, vedvarende effekt af støj fra airgun array-undersøgelsen på de lokale fiskebestande. Endvidere fremgår det, at påvirkningen er kortvarig, eftersom det seismiske array passerer revet i sejlads og udsender støj med 10 sekunders mellemrum. Det kan derfor udelukkes, at projektet har væsentlige påvirkninger på biogene rev.

Pigsmerling N157

Det fremgår af væsentlighedsvurderingen, at pigsmerling er en lille ferskvandsfisk, der hovedsageligt findes i vandløb, men som også træffes i søer. Pigsmerlingen er fundet ét sted i Natura 2000-område N156, i 2013. Det fremgår, at det med det nuværende datagrundlag ikke er muligt at vurdere,

⁹ R.F. Olico, 1970; J.r. LaCourse, 1977), L. Roberts, et al., 2015), J. Hubert, et al., 2022)

hvorvidt der er forhold, som truer en fortsat bestand af pignmerling i området. Hvis der foretages seismiske undersøgelser om natten i Skarresø i N156, hvor pignmerlingen er aktiv og fouragerer, kan det ikke udelukkes, at der vil komme en væsentlig påvirkning på arten. Det fremgår, at der på den baggrund er gennemført en konsekvensvurdering for pignmerling i N156.

Af væsentlighedsvurderingen fremgår derudover, at pignmerling er registreret på én lokalitet i Madesø i N157, i 2016, og at den ikke tidligere er registreret i området. Da der ikke skal foretages seismiske undersøgelser i Madesø udelukkes væsentlige påvirkninger på pignmerling på i N157.

Odder N154 og N157

Det fremgår af væsentlighedsvurderingen, at de seismiske undersøgelser kortvarigt kan påvirke oddere, hvis de færdes i den marine del af N154. Dog fremgår det, at på grund af, at odderes foretrukne opholdssteder er på bredder langs søer eller i en hule, under buske eller trærodder og især i uforstyrrede vandløb, moser og åer, vil der kun være tale om strejfende individer, hvis de befinder sig i den marine del af N154. Hertil fremgår det af figur 6-3, at der ikke er registreret observationer af oddere i den marine del af N154. På den baggrund er det vurderet, at oddere ikke vil blive forstyrret af de seismiske undersøgelser, der foretages i den marine del af N154, og en væsentlig påvirkning udelukkes.

Endvidere fremgår det, at en væsentlig påvirkning på oddere i N157 kan udelukkes, da der ikke skal foretages seismiske undersøgelser i søerne i N157.

Derudover fremgår det, at en væsentlig påvirkning på oddere i Skarresø og Saltbæk Vig ikke kan udelukkes, og at der derfor skal gennemføres en konsekvensvurdering for odder i Natura 2000-områderne N154 og N156.

Stavsild

Stavsild er på udpegningsgrundlaget til Natura 2000-område nr. 154. Det fremgår af afgørelsen, at stavsild vil kunne blive påvirket af den ansøgte aktivitet, men at arten kun er observeret én gang i nærheden af ansøgningsområdet. Herudover fremgår det, at softstart-proceduren giver stavsild tid til at søge udenfor rækkevidden af en risiko for høreskade. Det fremgår af væsentlighedsvurderingen, at de stavsild, der potentielt er i området, vil vende tilbage, når aktiviteten ophører. Dette fører til, at stavsild ikke vil blive væsentligt påvirket af projektet.

Rødrygget tornskade

Af væsentlighedsvurderingen fremgår det, at den præcise placering af reden for rødrygget tornskade vil skifte fra år til år, men at de områder, hvor der er fundet sikre ynglefund kan betragtes som levesteder for arten.

Det fremgår af væsentlighedsvurderingen, at en tornskade ved forstyrrelse formentlig bliver siddende skjult i, eller flyver væk fra reden. Dette vil kun ske, hvis der befinder sig et forstyrrende element indenfor en meget kort afstand. Vibro-trucken og personale vil kun befinde sig på et enkelt punkt i få minutter, så en fugl, der har forladt sin rede, hurtigt kan vende tilbage. På den baggrund er det vurderet, at en væsentlig påvirkning på rødrygget tornskade kan undgås.

Herudover fremgår det, at rødrygget tornskade har en dynamisk brug af dens levesteder. Levestedet bruges også som fourageringsområde, og hvis den ene ende af området er for forstyrret til at fouragere, kan den benytte den anden ende i den periode, hvor forstyrrelsen står på.

Konsekvensvurdering

Konsekvensvurderingen fremgår af ansøgningens bilag 1, afsnit 7.

Det fremgår af konsekvensvurderingen, at en væsentlig påvirkning på habitatarterne ikke kan udelukkes ved kørsel med køretøjer gennem områder med registrering af følgende arter: Enkelt månerude, mygblomst, kildevældsvindelsnegl, skæv vindelsnegl, sumpsvindelsnegl, odder, pignering og marsvin. Det fremgår videre, at en skadelig virkning ikke kan udelukkes uden iværksættelse af afværgetiltag.

Enkelt månerude og mygblomst

Det fremgår af konsekvensvurderingen, at der ikke vil gennemføres seismiske undersøgelser inden for områder, hvor der er registreret de ovenfor nævnte habitatarter. Registreringerne fremgår af bilagets figur 6-2 og 7-3. Derudover er der fastlagt et bufferområde på 200 m omkring hver kendte lokalitet af enkelt månerude og mygblomst, hvor der hverken vil foregå kørsel eller udlægning af geofoner til fods. Indenfor et af bufferområderne ligger der et traktorspor, som fortsat kan bruges af både gående og køretøjer, uden at dette vil forårsage en skadelig virkning på enkelt månerude og mygblomst. Det fremgår, at dette er fordi traktorsporet ikke består af natur og ikke er levested for arterne. På denne baggrund er det vurderet, at projektet ikke vil have en skadelig virkning på de to arterne.

Vindelsnegle

Det fremgår af konsekvensvurderingen, at alle steder med registreringer af kildevældsvindelsnegl ligger indenfor områder, hvor der ikke skal udlægges geofoner, således at denne art ikke påvirkes af projektet.

Endvidere fremgår det, at der er forekomst af skæv vindelsnegl eller sumpsvindelsnegl på flere områder i projektområdet. Disse arter er sårbare overfor kørsel med køretøjer, da de kan blive knust under hjulene. Arterne opholder sig dog en stor del af tiden på de døde blade i star-tuer, hvor de ikke vil blive påvirket af mennesker, der bevæger sig rundt til fods. Det fremgår hertil, at den enkelte snegl er så lille, at den i de fleste tilfælde vil overleve at blive trykket ned i jorden, uden at dens hus bliver knust, hvilket

også vil være tilfældet i nogle tilfælde ved kørsel. Det er på denne baggrund vurderet, at vindelsnegles levesteder ikke påvirkes, og at artens mulighed for at opretholde eller opnå gunstig bevaringsstatus ikke påvirkes.

Pigsmerling N156

Udsendelse af impulsstøj kan registreres af fiskearter med svømmeblære, heriblandt pigsmerling, som findes i vandløb, der munder ud i Skarresø i N156. Det fremgår af konsekvensvurderingen, at det med softstart-proceduren er forventet, at de pigsmerlinger, der potentielt måtte befinde sig i området, vil flygte og vende tilbage, når aktiviteten ophører. På den måde vil der ikke ske en skadelig virkning på arten. Det fremgår desuden, at pigsmerling hovedsageligt findes i iltrigt vand i form af vandløb og åer og kun er registreret et sted i N156, ca. 3,5 km syd for Skarresø.

Herudover fremgår det af konsekvensvurderingen, at arten primært er nataktiv, og at eftersom der ikke foretages undersøgelser i Skarresø om natten, vil der være en endnu mindre risiko for, at pigsmerling vil blive skadeligt påvirket ved at få sprængt svømmeblæren.

Odder N154 og N156

Det fremgår af konsekvensvurderingen, at oddere kan blive påvirket af undervandsstøj som følge af de seismiske undersøgelser. Det fremgår videre, at oddere er nataktive, og at ved at foretage de seismiske undersøgelser om dagen, vil oddere ikke blive forstyrret i deres fødesøgning. Endvidere fremgår det, at odderne foretrækker at opholde sig på arealer, som ikke vil blive påvirket af de seismiske undersøgelser, som foretages i Skarresø og Saltbæk Vig. Her vil fartøjet, der bruges til de seismiske undersøgelser, ikke komme tættere på bredden end 220 m i Saltbæk Vig og 110 m i Skarresø, hvilket er uden for afstanden, som kan føre til midlertidige høreskader. På den baggrund er det vurderet, at odderne ikke vil få midlertidige eller permanente høreskader.

Marsvin

Marsvin er på udpegningsgrundlaget til Natura 2000-område nr. 166. Det fremgår af konsekvensvurderingen, at marsvin forekommer i den marine del af tilladelsesområdet, og at der er registreret flere observationer af arten.

Det fremgår af konsekvensvurderingen, at der med et airgun på 500 cu.in. er risiko for permanent høreskade i en forholdsvis begrænset afstand af 30 m fra det sejlede array. Midlertidig høreskade forekommer ud til ca. 2 km afstand fra støjilden. Ved brug af et airgun på 100 cu.in. vil grænsen for permanent høreskade ikke overskrides. Ved 23 m fra støjilden risikerer marsvin midlertidige høreskader, mens adfærdsforstyrrelser kan forekomme ud til 1.640 m. Endvidere fremgår det, at projektet følger Energi styrelsens standardvilkår og har både en MMO (Marine mammal observer) og en PAM operatør (Passive Acoustic Monitoring) ombord på fartøjerne, som sikrer, at der ikke er marine pattedyr indenfor 500 meters afstand til

skibet. Derefter igangsættes softstart. Da der ikke vil foregå seismiske undersøgelser, mens der er havpattedyr indenfor 500 m, vil der ikke være risiko for permanente høreskader og forsætligt drab af marsvin. Det fremgår desuden, at ved brug af softstart i 20 minutter vil marsvin kunne svømme 1,8 km væk fra undersøgelsesområdet. På den baggrund er det vurderet, at der ikke er risiko for midlertidig eller permanente høretab.

Det fremgår yderligere af konsekvensvurderingen, at der kan være en risiko for adfærdsforstyrrelse for marsvin som følge af projektet. Eftersom de seismiske undersøgelser forventes at blive udført i løbet af tre måneder (februar, marts, april), vil de ikke foregå i marsvins mest sårbare periode. Det er forventet, at marsvin i projektområdet vil flygte væk fra støjilden og formentlig være fortrængt gennem hele undersøgelsesperioden. Natura 2000-områderne N198 Hatter Barn, N205 Munkegrunde og N55 Stavns Fjord, Samsø Østerflak og Nordby Hede, ligger alle i en afstand af ca. 10 km fra undersøgelsesområdet, og alle Natura 2000-områderne har rev på udpegningsgrundlagene, hvor bl.a. fisk trives. Det fremgår af konsekvensvurderingen, at i det tilfælde, at marsvin fortrænges fra deres oprindelige levesteder i undersøgelsesperioden, vil de have gode muligheder for at finde fødegrundlag i ovenstående Natura 2000-områder. Adfærdsændringer kan således ikke udelukkes, men det er vurderet, at den gunstige bevaringsstatus opretholdes for arten, da der er tale om en midlertidig aktivitet i en begrænset periode på maksimum tre måneder, hvor det vil være muligt for arten at benytte andre områder.

Det fremgår endvidere, at i det tilfælde, at tidsplanen ikke kan overholdes, og det vil være nødvendigt at fortsætte de seismiske forundersøgelser ind i maj og juni måned, vil der for at minimere adfærdspåvirkningen for marsvin udelukkende benyttes det mindre airgun array (100 cu.in.). Derudover vil softstart-proceduren forlænges til 30 min. Det fremgår, at disse tilpasninger vil sikre, at marsvin når at flygte og dermed undgå midlertidige høreskader og adfærdspåvirkninger.

Fugle

Det fremgår af ansøgningens bilag 1, afsnit 6.5, at der forekommer 15 fuglearter inden for tilladelsesområdet, der potentielt kan blive påvirket af projektet. Disse kan opdeles i tre grupper: ynglefugle med udpegede levesteder, ynglefugle uden udpegede levesteder og trækfugle, der fælder i tilladelsesområdet.

De udpegede levesteder er udpeget ud fra et DCE-notat om levesteder for ynglefugle, og det er der, de ynglende fugle vil opholde sig. Det er ved arbejde omkring de udpegede potentielle levesteder, at der kan forekomme en påvirkning på ynglende fugle.

Ynglefugle uden udpegede levesteder vil også befinde sig i og omkring deres rede, men vil ikke nødvendigvis fouragere i det samme område.

De fældende fugle vil befinde sig ude på vandflader i deres fældeperioder.

Af afsnit 7.3 fremgår det, at der i visse perioder ikke vil blive gennemført seismiske undersøgelser indenfor bestemte områder for at sikre, at der ikke sker en væsentlig påvirkning på fuglearter. Der skal ikke gennemføres undersøgelser inden for 300 m af udpegede potentielle levesteder og fældeområder. Ved implementering af denne tidsmæssige foranstaltning vil fuglene ikke blive forstyrret i den periode, hvor de bruger områderne til at yngle eller fælde.

Endvidere fremgår det, at levestederne for ynglende og trækkende fugle vil være i samme tilstand efter de seismiske undersøgelser, da der ikke køres ind i områder med sårbar natur på nær på veje eller i traktorspor. Der vil ligeledes ikke gennemføres arbejde indenfor 300 m af udpegede potentielle levesteder, fældeområder eller ørnereder.

Kumulative forhold

Det fremgår af afsnit 7.4, at der ikke kendes til andre projekter eller planer, der sammen med de seismiske undersøgelser kan påvirke de nærliggende Natura 2000-områder, hverken indenfor den begrænsede tidsperiode eller den geografiske udbredelse.

I forhold til undervandsstøj forårsaget af den normale skibstrafik, vurderes de kumulative påvirkninger af være ubetydelige overfor marine pattedyr og fisk. Dette skyldes, at udsendelsen af undervandsstøj fra skibstrafik ikke er impulsstøj, og dermed støj som marine pattedyr og fisk i forvejen er tilpasset.

3.3.3 Fredede og rødlistede arter

Det fremgår af afgørelsen, at der ikke skal gennemføres seismiske undersøgelser indenfor kortlagt § 3-natur. Det samme gælder Saltbæk Vig og Skarresø. Dette gælder dog ikke kørsel på eksisterende veje eller traktorspor.

3.3.4 Formkrav

Det fremgår af afgørelsen, at udstyret, der godkendes, er anvendeligt til formålet, at udførelsesmåden er kendt, og at programmet er tilrettelagt på en måde, at omgivelserne for så vidt muligt skånes.

3.3.5 Projektområdet

Det fremgår af afgørelsen, at hensigten med forundersøgelserne er at forbedre kortlægningen og forståelsen af den del af undergrunden, der er omfattet af tilladelse C2024/03, og derigennem opnå en hensigtsmæssig og sikker udnyttelse af ressourcerne. Derudover fremgår det, at for at få nødvendig information om undergrunden er det nødvendigt at udføre indsamling af 3D seismiske linjer uden for C2024/03 tilladelsen. Der er givet tilladelse til undersøgelser inden for de ansøgte områder, som er angivet i ansøgningen dateret 17. december 2024.

3.3.6 *Borgerinddragelse*

Af afgørelsen fremgår det, at ansøgers rådgiver bl.a. har været i kontakt med de berørte kommuner, og at der har været afholdt borgermøder for lokale og berørte grundejere.

Derudover har Energistyrelsen gennemført en myndighedshøring, hvor der blev modtaget seks høringssvar, herunder bl.a. fra Forsvarets Ejendomsstyrelse. Det fremgår af afgørelsen, at Forsvarets Ejendomsstyrelses høringssvar indeholder en række bemærkninger og betingelser, som ansøger skal være bekendt med og opfylde, herunder om Stold skydeterræn.

Af ansøgningen fremgår det, at der er udarbejdet en UXO-risikovurdering, som er vedlagt ansøgningen som bilag 9. Det fremgår, at UXO-risikoen er lav.

4. **Klagers bemærkninger**

4.1 *Bilag IV*

Markfirben

Klagerne har anført, at afgørelsens vilkår 4 om, at der ikke skal anvendes vibratoreer nærmere end 25 m fra markfirbens lokaliteter, ikke er tilstrækkelig, og at sikkerhedszonen burde være 200 m. Klager 2 har til støtte herfor bemærket, at der i et område kan forekomme mange levesteder for markfirben, som en enkelt registrering i arter.dk ikke tager højde for, og at en sikkerhedsafstand på kun 25 m risikerer at ødelægge nærliggende habitater og individer. Markfirben opholder sig i ganger og huller, og vibrationerne kan få markfirbens gange til at styrte sammen. Markfirbenets æg og yngel er særligt følsomt overfor kørsel og vibrationer på grund af den lange klækningsperiode. Klager 2 har desuden anført, at det må antages, at markfirbenets høreelse vil tage skade som følge af vibrationsbølger, der både går horisontalt og vertikalt.

Klagerne har desuden anført, at det ikke er bevist, at markfirben ikke forekommer på andre steder i projektområdet, end de der er registreret på arter.dk, og at det skulle være gennemført nye undersøgelser for at kortlægge udbredelsen af markfirben. Klager 1 har anført, at der findes adskillige egnede levesteder i det udpegede område og især i Natura 2000-områderne. Klager 1 har desuden anført, at der ikke bør gennemføres undersøgelser på Neksø undtagen på områder i drift.

Fordi de seismiske undersøgelser skal foretages mellem de registrerede lokaliteter, har klager 1 anført, at det ikke er bevist, at der med den tilladte metode, udstyr og udførelsesmetode ikke kan ske drab på individniveau samt negativ påvirkning af markfirben samt deres ynglesteder.

Flagermus

Klager 1 har anført, at flagermus er sårbare overfor varig støj, forstyrrelser og lyskilder året rundt.

Marsvin

Klager 1 har anført, at det ikke kan udelukkes, at der ikke sker en varig skade på marsvin og marsvins hørelse, og at en varig hørelsesskade vil føre til, at dyret dør.

4.2 Natura 2000

Klager 2 har anført, at vægten af vibrationskøretøjerne og deres tryk og vibration på undergrunden vil medføre forstyrrelser og ødelæggelse af den sårbare flora og fauna på Eskebjerg Vesterlyng. Desuden vil lydkanonerne skræmme og skade havets dyr i Nekselø Bugt. Herudover har klager 2 anført, at køretøjerne vil mase og rive vegetationen op i den løse jord på Eskebjerg Vesterlyng.

Herudover har klager 2 anført, at stor vandsalamander, klokkefrø, spættet sæl, engsnarre, rød glente og fjordterne er frascreeenet, og at begrundelsen er skønsmæssig. Klager 2 har hertil anført, at det burde været en objektiv begrundelse for frascreeening, og at arterne burde have været inddraget i konsekvensvurderingen.

Endvidere har klager 2 anført, at projektet kan føre til væsentlig skade på naturtyperne stenrev og biogene rev, de terrestriske arter pignmerling i Made Sø og odder, stavsilde og rødrygget tornskade. Klager 2 har anført, at vurderingerne forekommer meget skønspregede. For så vidt angår odder, har klager 2 anført, at arten ikke under nogle omstændigheder bør frascreeenes i eller nær områder, hvor der udføres seismiske undersøgelser. Klager 2 har hertil anført, at væsentlighedsvurderingen ikke lever op til de krav, der stilles i habitatdirektivets artikel 6, stk. 3, specielt det, at der inddrages skønsmæssige overvejelser, er i strid med direktivet.

Klager 2 har anført, at afværgeforanstaltningen om, at der ikke skal gennemføres seismiske undersøgelser inden for områder, hvor der er kortlagt terrestriske naturtyper, ikke er tilstrækkelig, da det er den faktiske forekomst af beskyttet natur, som burde undgås, ikke en mere eller mindre nøjagtig eller forældet kortlægning. Den beskyttede natur må ikke køres ned, uanset hvor i området den findes. Klager 2 har desuden anført, at der mangler en ordentlig beskrivelse af den nuværende tilstand i forhold til bevaringsmålsætningerne.

Klager 2 har anført, at det ikke er muligt at se, hvilke lokaliteter enkelt månerude og mygblomst er registreret på, samt at det ikke er muligt at køre rundt om registreringspunkter uden samtidigt at nedkøre arter. For så vidt angår vindelsnegle, har klager 2 anført, at angivelsen af lokaliteterne er umulig at se på figurene i den offentliggjorte udgave af habitatvurderingen.

Endvidere har klager 2 anført, at det er uvist, hvor meget støj pignmerlingen kan tåle, samt at det er absurd at skulle skræmme dyret væk for derefter

at sende en dødelig dosis støj ud i vandet. Klager 2 har derudover stillet spørgsmål til, hvilken garanti man har for, at dyret skræmmes væk.

For så vidt angår odder, har klager 2 anført, at gener for oddere forekommer ved langt lavere lydstyrker end de, som forårsager permanente og midlertidige høreskader. Klager 2 har anført, at det er forkert parameter at måle på i en konsekvensvurdering, som skal have et bredere sigte end akutte skader og gener.

Klager 2 har videre anført, at marsvin er støjfølsomme og allerede formentlig ret generet af skibsstøj og lignende, hvilket betyder, at yderligere støjbelastning ikke er ønskeligt. Klager 2 har derudover anført, at marsvin registrerer lyde over mange kilometers afstand, og at de seismiske undersøgelser vil påvirke marsvinenes adfærd over lange afstande. På den baggrund er der risiko for væsentligt ændrede og negative påvirkninger af marsvin. Klager 2 har desuden anført, at softstart-metoden, hvor man starter med at forskrække marsvinene, i sig selv er en uacceptabel tilgang til spørgsmålet om afværgetiltag, da det i sig selv laver skade. Klager 2 har desuden bemærket, at det er nærliggende at tro, at marsvin fra Natura 2000-område nr. 166 raster og hviler i de lavvandede områder i Nekseløbugten. Det er desuden en bilag IV-art, der skal beskyttes overalt.

Yderligere har klager 2 anført, at det er usikkert om en sikkerhedsafstand på 300 m er tilstrækkelig som afværgeforanstaltning for fugle. Klager 2 har derudover bemærket, at Natura 2000-område nr. 154 er omfattet af Ramsarkonventionen, der forpligter til forbedring af tilstanden i området for fugle, og at de seismiske undersøgelserne vil føre til yderligere forstyrrelser i området til hindring for forbedringen.

4.3 Fredede og rødlistede arter

Klager 2 har anført, at det ikke er taget tilstrækkeligt hensyn til de fredede og rødlistede arter i området. Klager 2 har henvist til, at der i området findes rundbladet soldug, nikkende kobjælde, spættet bredpande, fransk bredpande, salep-gøgeurt, hedelærke, sanglærke, vibe og 74 andre, rødlistede fuglearter. Klager 2 har herudover henvist til, at der i området er gul engmyre og sort myre. Klager 2 har anført, at der er forbud mod at plukke planter og indsamle dyr på Eskebjerg Vesterlyng.

4.4 Opdeling af projekter

Klager 2 har anført, at det er i strid med habitatdirektivets art. 6, stk. 3, at lave habitatvurderingen alene for de seismiske undersøgelser, da vurderingen skal ses i sammenhæng med tidligere tilladelser og de kommende planlagte dele af projektet. Klager 2 har hertil bemærket, at de seismiske undersøgelser er en del af en større plan om at muliggøre etablering af anlæg til CO₂-lagring i tilladelsens undergrund, og at flere af aspekterne ved CO₂-lagring allerede kan vurderes. Klager 2 har videre henvist til Muslingedommen¹⁰ og i forlængelse heraf anført, at dommen betyder, at der kun kan

¹⁰ C-127/02, Waddenzee.

gives tilladelse til en aktivitet på betingelse af, at der gennem habitatvurderingen er opnået vished for, at aktiviteten ikke skader det pågældende habitatområdes integritet. For at muliggøre dette, skal alle aspekter af en plan eller et projekt, som vil kunne påvirke bevaringsmålsætningen for et habitatområde væsentligt, identificeres. Klager 2 har desuden anført, at de seismiske undersøgelser og de forstyrrelser, de måtte give anledning til, må betragtes som gentagne aktiviteter snarere end enkeltstående begivenheder.

4.5 Formkrav

Klager 1 har anført, at afgørelsens programpunkter burde have været stillet som vilkår, da vilkår er bindende og kan håndhæves, hvilket programpunkter ikke er. Endvidere har klager 1 anført, at det bør være et vilkår, at tilladelsen ikke må udnyttes, før øvrige tilladelser efter anden lovgivning er indhentet, og at undersøgelserne ikke må foretages i fuglenes yngle- og fældetid og i marsvinenes kælvnings-, parre og diegivningstid.

Endvidere har klager 1 anført, at det er en retlig mangel, at ansøgningen og dens bilag ikke er offentliggjort sammen med afgørelsen, da det er umuligt for andre at vurdere, om Energistyrelsens konklusion er korrekt.

4.6 Projektområdet

Klagerne har anført, at der mangler en afgrænsning og beskrivelse af de dele af undersøgelsesområdet, der strækker sig ud over området i C2024/03. Klager 2 har hertil anført, at undergrundslovens § 3 kræver en tydelig angivelse af, hvilket område tilladelsen dækker. Klager 1 har anført, at det at give tilladelse til et ikke klart defineret og afgrænset område må sidestilles med en carte blanche tilladelse.

4.7 Hensigtsmæssighed

Herudover har klager 1 anført, at begrundelsen om, at der er samfundsmæssige interesser på spil, ikke er god nok, da der findes andre mulige placeringer af et anlæg for lagring af CO₂, og der ikke er et ufravigeligt krav om, at Havnsø-strukturen skal anvendes.

Klager 2 har anført, at flere af de veje, der skal bruges til kørsel, ikke er egnet til brug for de tilladte undersøgelser. Vejene er i virkeligheden delvist asfalterede traktorspor eller trampestier i blødt terræn, der ligger i beskyttet natur. Klager 2 har anført, at brugen af disse veje vil mase og rive vegetationen op samt ødelægge naturen. Endvidere har klager 2 anført, at det af ansøgningen ikke kan ses, hvilke veje der skal bruges til undersøgelserne.

Klager 2 har anført, at der er en risiko for unøjagtige data, når geofonerne placeres på arealer med fritgående græssende dyr, idet dyrene kan flytte rundt på geofonerne. Klager 2 har desuden anført, at geofonerne også kan udgøre en risiko for dyrene.

4.8 Borgerinddragelse

Klager 2 har anført, at bygherres informationsforpligtelse ikke er opfyldt, da ikke alle berørte beboere i undersøgelsesområdet modtog personlig invitation til bygherres informationsmøder, bl.a. sommerhusejere. Klager 2 har hertil anført, at flere af de inviterede borgere blev afvist på baggrund af pladmangel på møderne.

Endvidere har klager 2 anført, at der ikke har været en høring forud for Energistyrelsens afgørelse. Klager 2 har i den forbindelse henvist til et mødereferat fra Kalundborg Kommunes Teknik og Miljøudvalgs møde den 9. januar 2025, hvoraf det fremgår, at Energistyrelsen kun ønsker at have en offentlighedsfase, hvis offentligheden kan bidrage med fakta og informationer, som ellers ikke vil komme frem. Endvidere har klager 2 bemærket, at det fremgår af samme referat, at Kalundborg Kommune har ønsket at gennemføre en offentlighedsfase forud for afgørelsen.

Herudover har klager 2 anført, at høringssvaret om, at der bør gennemføres en UXO-survey, ikke er blevet imødekommet.

4.9 Uvildighed

Klager 2 har anført, at ansøgers rådgivningsfirma ikke er en uvildig part, når Holbæk Kommune bruger samme rådgivningsfirma som sparringspartner. Klager 2 har desuden anført, at Energistyrelsens udtalelse om, at der ikke kan bidrages med yderligere information vedrørende aktiviteterne på havet, potentielt kan påvirke Holbæk Kommunes videre overvejelser vedrørende mulige påvirkninger på land.

4.10 Klagevejledning

Klager 2 har anført, at afgørelsens klagevejledning ikke gav mulighed for klager fra miljøforeninger, men alene fra personer med individuel væsentlig interesse. Klager 2 har hertil bemærket, at klager fra beboere i området er blevet afvist med den begrundelse, at deres interesse ikke var tilstrækkelig individuel væsentlig. Klager 2 har anført, at dette indebærer, at ingen er klageberettiget i forhold til afgørelsen, hvilket bør ses i lyset af Århuskonventionen.

5. Energistyrelsens bemærkninger

5.1 Energistyrelsens bemærkninger til styrelsens kompetence

I forbindelse med oplysningen af sagen er Energistyrelsen blevet anmodet om bemærkninger til, hvad styrelsens afgørelseskompetence indbefatter i sager af denne karakter i henhold til undergrundsloven. Styrelsen har bemærket, at kompetencen til at meddele godkendelse i henhold til undergrundslovens § 28, stk. 1, og tilladelse i henhold til § 3, stk. 1, er tillagt klima-, energi- og forsyningsministeren. De beføjelser, som ministeren er tillagt, udøves af Energistyrelsen på ministerens vegne, jf. delegationsbekendtgørelsens § 4, stk. 1, nr. 1.¹¹

¹¹ Bekendtgørelse nr. 259 af 6. marts 2025 om Energistyrelsens opgaver og beføjelser.

Energistyrelsen har bemærket, at klima-, energi- og forsyningsministeren fastsætter regler om, i hvilke tilfælde og på hvilke vilkår tilladelser eller godkendelser efter en række bestemmelser, herunder undergrundslovens § 28, stk. 1, kan meddeles med henblik på gennemførelse af EU's direktiver og beslutninger på naturbeskyttelsesområdet, jf. lovens § 28 a.

Energistyrelsen har videre bemærket, at habitatdirektivet har til formål at bidrage til at sikre den biologiske diversitet ved at bevare naturtyperne samt de vilde dyr og planter, jf. direktivets artikel 2, stk. 1. Dette søges opnået ved dels at udpege Natura 2000-områder for naturtyper eller levesteder for arter af fællesskabsbetydning, jf. artikel 6, dels ved at beskytte en række arter opført på direktivets bilag IV, jf. artikel 12. Medlemsstaterne er efter habitatdirektivet forpligtet til at vurdere en eventuel påvirkning på habitatområder og bilag IV-arter, inden der meddeles tilladelse til et projekt, jf. artikel 6, stk. 3, og artikel 12, stk. 1, dog uden at der ved direktivet er taget stilling til, hvilke(n) nationale myndighed(er) der er tillagt kompetencen.¹²

Endvidere har Energistyrelsen bemærket, at habitatdirektivet i dansk ret er implementeret ved bl.a. habitatbekendtgørelsen og offshorehabitatbekendtgørelsen. Begge bekendtgørelser stiller krav om, at der ved projekter og planer skal foretages en vurdering af, om det er sandsynligt, at aktiviteten kan påvirke Natura 2000-områder væsentligt samt en konsekvensvurdering, hvis myndigheden vurderer, at det ikke kan udelukkes, at projektet kan påvirke Natura 2000-området væsentligt. Herudover fastlægger begge bekendtgørelser, at der ikke kan gives tilladelse, dispensation, m.v., hvis det ansøgte projekt kan beskadige plantearter eller yngle- eller rasteområder for dyrearter på habitatdirektivets bilag IV, litra a og b.

For så vidt angår habitatbekendtgørelsen, har Energistyrelsen bemærket, at bekendtgørelsen finder anvendelse for tilladelser, godkendelser, m.v., der meddeles i henhold til de mange sektorlove- og bestemmelser, der fremgår af bekendtgørelsens §§ 7 og 8. Undergrundsloven er ikke opført i habitatbekendtgørelsens §§ 7 eller 8. Flere myndigheder er kompetente myndigheder efter habitatbekendtgørelsen, da kompetencen følger af den sektorlovgivning, som der meddeles tilladelse, godkendelse m.v. i henhold til, dog har de stedlige kommuner i en række tilfælde kompetencen.

Energistyrelsen har bemærket, at offshorehabitatbekendtgørelsen finder anvendelse på godkendelser efter undergrundslovens § 28, stk. 1, herunder seismiske undersøgelser, jf. bekendtgørelsens § 1, stk. 2, nr. 7. Det er Energistyrelsen, der er kompetent myndighed efter bekendtgørelsen, jf. § 1, stk. 1. Anvendelsesområdet for offshorehabitatbekendtgørelsen er imidlertid afgrænset til dansk søterritorium, dansk eksklusiv økonomisk zone og dansk kontinentalsokkelområde, jf. § 1, stk. 1. Bekendtgørelsen finder der-

¹² Det er antaget i praksis, at både artikel 6, stk. 3, og artikel 12, stk. 1, har direkte virkning, jf. bl.a. EU-Domstolens dom af 7. september 2004 i sag C-127/02, *Waddenzee*, jf. præmis 66, Naturklagenævnets afgørelse af 20. maj 2003 i sag 03-33/200-0064, trykt i MAD 2003.749, og Naturklagenævnets afgørelse af 13. oktober 2006 i sag NMK-33-00048, trykt i MAD 2006-2123.

for ikke anvendelse på seismiske undersøgelser i medfør af undergrundslovens § 28, stk. 1, når disse foretages på land.

Energistyrelsen har derudover bemærket, at det i forbindelse med nærværende sag har været styrelsens opfattelse, at styrelsen ikke er tiltænkt en rolle som miljømyndighed for de landbaserede aktiviteter, da styrelsen ikke er miljømyndighed på land. På den baggrund har Energistyrelsen anmodet de tre berørte kommuner om at bidrage med oplysninger og vurderinger efter principperne i habitatbekendtgørelsen til brug for Energistyrelsens samlede afgørelse om godkendelse af de seismiske undersøgelser på både land og på havet i henhold til undergrundslovens § 28.

Det er Energistyrelsens vurdering, at dette – på trods af, at kompetencepørgsmålet endnu ikke er klart fastlagt i lovgivningen – er nødvendigt for at sikre overholdelse af medlemsstaternes forpligtelser efter habitatdirektivet. Styrelsen har endvidere bemærket, at da det er antaget i praksis, at både artikel 6, stk. 3, og artikel 12, stk. 1, har direkte virkning, må hjemlen for disse vurderinger følge direkte af direktivet.

Yderligere har Energistyrelsen bemærket, at denne kompetencefordeling har fordret et tæt samarbejde mellem styrelsen og kommunerne i sagsbehandlingen, men at samarbejdet ikke kan sidestilles med en ”delt afgørelseskompetence”. Styrelsen har hertil henvist til habitatvejledningen, hvoraf det fremgår, at ”*det er myndigheden, som skal vedtage planen eller give tilladelsen til projektet m.v., eksempelvis kommunen, der foretager væsentlighedsvurderingen*”.¹³

5.2 Bilag IV Markfirben

Energistyrelsen har bemærket, at de trykbølger, der genereres i forbindelse med den planlagte undersøgelse, har en styrke, som potentielt kan medføre mindre jordnedfald i markfirbens huller, hvilket kan forringe levestedernes funktion som raste- og overvintringssteder og dermed påvirke artens bevaringsstatus negativt. Styrelsen har videre bemærket, at eventuelle jordnedfald vil være af et omfang, der svarer til eller er mindre end det, som forekommer ved forbikørende tog i nærliggende områder. Arten er vant til at grave lange gange på op til 1,2 m i forbindelse med dvalen, hvor indgangen til hullet bliver dækket til, hvorfor eventuelle nedstyrtninger naturligt vil blive ryddet i forbindelse med opvågning fra dvalen i foråret. Styrelsen har på den baggrund vurderet, at påvirkningen af markfirbens levesteder må anses for ubetydelig, samt at projektet ikke vurderes at medføre skade eller forringelse af artens leveområder.

Flagermus

Energistyrelsen har bemærket, at det i ansøgningens bilag 2, afsnit 7, er fastlagt, at der ikke må gennemføres natarbejde på land i forbindelse med undersøgelserne for at undgå en påvirkning på flagermus i dens aktive fase

¹³ Miljøstyrelsen i ”Habitatvejledningen”, vejledning nr. 48 (2020), side 33.

af døgnet. Da der udelukkende er meddelt godkendelse til, at arbejdet udføres i overensstemmelse med ansøgningen, udgør disse afværgeforanstaltninger en del af vilkårene for afgørelsen. Styrelsen har bemærket, at det derfor ikke er fundet nødvendigt at fastsætte særskilte vilkår om, at aktiviteterne skal udføres i overensstemmelse med afværgeforanstaltningerne i bilag 1 og 2.

Marsvin

Videre har Energistyrelsen bemærket, at undersøgelserne ikke vil foregå i marsvinenes kælvnings- og parringsperiode og at der, hvis undersøgelserne forskydes tidsmæssigt, vil blive anvendt en mindre kilde og længere softstart periode på 30 min. Styrelsen har desuden bemærket, at vilkår 2 er stillet, idet 20 min ikke er tilstrækkelig til, at marsvin kan nå at søge udenfor rækkevidden af en risiko for midlertidig høreskade.

5.3 Natura 2000

Energistyrelsen har bemærket, at alle arter og naturtyper er vurderet tilstrækkeligt, og at ansøgers rådgiver har foretaget omfattende og grundige vurderinger af en eventuel påvirkning på Natura 2000-områder, som har været nødvendige for at sikre, at der ikke vil ske skade på områdernes integritet. Styrelsen har videre bemærket, at der i væsentligheds- og konsekvensvurderingen fremgår en redegørelse for, hvorfor de enkelte arter og naturtyper på udpegningsgrundlaget for Natura 2000-områderne er fra-screenet., og at dette er en fyldestgørende væsentlighedsvurdering. Styrelsen har desuden bemærket, at konsekvensvurderingen er udført i overensstemmelse med habitatdirektivet. På den baggrund har styrelsen stillet vilkår om passende afværgeforanstaltninger med henblik på at sikre, at der ikke ville ske skade på områdernes integritet og opnåelse af bevaringsmål ikke hindres.

Videre har Energistyrelsen bemærket, at blandt de marine arter på Natura 2000-områdernes udpegningsgrundlag ville stavsild, odder og marsvin potentielt blive påvirket af de seismiske undersøgelser. Styrelsen har bemærket, at de ved vurderingen lagde vægt på, at stavsild kun er observeret én gang i nærheden af ansøgningsområdet, at odder aldrig er observeret langs kysten, samt at havet ikke er odderens foretrukne habitat. Hertil giver softstart-proceduren eventuelle stavsild, oddere og marsvin tid til at søge udenfor rækkevidden af en risiko for høreskade. Styrelsen har hertil bemærket, at softstart er en almindeligt anvendt metode for at mindske påvirkningen fra undervandsstøj på havpattedyr og fisk. I tillæg til det anvendes en *marine mammal observer* og *passive acoustiv monitoring*, hvilket bidrager til den samlede mitigerende effekt af softstarten.

For så vidt angår rød glente, har Energistyrelsen bemærket, at arten ikke er medtaget i væsentlighedsvurderingen, da arten ikke er registreret ynglende i N157 siden 2012. Styrelsen har på den baggrund vurderet, at der ikke var grundlag for at fastsætte vilkår om en sikkerhedsafstand til arten.

Energistyrelsen har herudover bemærket, at fuglene har mulighed for at søge væk fra forstyrrelsen, samt at undersøgelserne er planlagt gennemført udenfor fuglenes fælde- og yngleperioder, hvor de er mest følsomme.

5.4 Fredede og rødlistede arter

Energistyrelsen har bemærket, at habitatdirektivets artikel 12, stk. 1, beskytter bilag IV-arter og ikke de øvrige rødlistearter, som er opført på bilag 1 til artsfredningsbekendtgørelsen.¹⁴ Endvidere har styrelsen bemærket, at styrelsen ikke er forpligtet til at vurdere, hvorvidt der kan ske påvirkning af arter, der alene er omfattet af artsfredningsbekendtgørelsen, men at der gælder en række forbud efter bekendtgørelsen, som ansøger skal overholde. Styrelsen har desuden bemærket, at der ikke vil ske ødelæggelse på sårbar flora og fauna, da kørsel alene vil ske på etablerede veje.

5.5 Formkrav

For så vidt angår klagepunktet om, at afgørelsens mangler vilkår, har Energistyrelsen bemærket, at ansøgers rapporter indeholder en række afværgeforanstaltninger i forhold til Natura 2000-områder og bilag IV-arter, som ansøgers rådgiver har anbefalet for at sikre, at der ikke vil ske skade på Natura 2000-områder eller påvirkning på bilag IV-arter. Styrelsen har bemærket, at disse afværgeforanstaltninger sammen med de i afgørelsen fastsatte vilkår 2 og 4 er tilstrækkelige til at sikre, at der hverken vil ske skade på udpegningsgrundlaget på relevante Natura 2000-områder eller forsætlig forstyrrelse af eller påvirkning på yngle- og rasteområder for bilag IV-arter. Endvidere har styrelsen bemærket, at der er meddelt godkendelse til, at arbejdet udføres i overensstemmelse med ansøgningen, hvilket betyder, at de af ansøger fastsatte afværgeforanstaltninger er at anse som en del af vilkårene for afgørelsen. Styrelsen har på den baggrund vurderet, at det ikke er nødvendigt at fastsætte særskilte vilkår om, at aktiviteterne skal udføres i overensstemmelse med afværgeforanstaltningerne i ansøgningens bilag 1 og 2.

For så vidt angår klagepunktet om, at ansøgningen og dens bilag ikke er indeholdt i afgørelsen, har Energistyrelsen bemærket, at dette ikke kan anses som en væsentlig mangel, som kan føre til tilsidesættelse af afgørelsen. Styrelsen har anført, at det afgørende må være, at ansøgningen med bilag indeholder tilstrækkelige oplysninger for at kunne træffe afgørelsen, og at styrelsen og de berørte kommuners vurderinger og konklusioner fremgår af afgørelsen. Hertil har Energistyrelsen bemærket, at afgørelsen opfylder de almindelige krav til begrundelse, jf. forvaltningslovens § 24, jf. § 22, og at det kun er sagens parter, der har krav på at få individuel underretning om afgørelsen og afgørelsens begrundelse.

5.6 Projektområdet

Energistyrelsen har bemærket, tilladelsen efter undergrundslovens § 3, stk. 1, ikke er en tilladelse til udførelse af konkrete arbejder, men en efterforsk-

¹⁴ Bekendtgørelse nr. 521 af 25. marts 2021 om fredning af visse dyre- og plantearter og pleje af tilskadekommet vildt.

ningsret til at kunne udføre forundersøgelser, som der skal ansøges om særskilt. Sådanne undersøgelser skal godkendes efter lovens § 28, stk. 1, hvilket er sket i nærværende sag. Tilladelsen efter § 3, stk. 1, indebærer således ikke en tilladelse til udførelse af konkrete arbejder, hvor der kan forekomme påvirkninger på naturen. Styrelsen har videre bemærket, at forundersøgelse eventuelle påvirkninger på naturen blev vurderet forud for meddelelse af § 28-godkendelsen.

5.7 Hensigtsmæssighed/samfundsmæssig begrundelse mv.

Energistyrelsen har bemærket, at tildeling af tilladelser til efterforskning af CO₂-lagring i undergrunden er et vigtigt skridt på Danmarks vej mod at opfylde klimamålene. CO₂-lagring i undergrunden kan ikke ske, uden at der er foretaget nærmere kortlægning af, hvilke områder der er velegnet til sikker lagring. Energistyrelsen har bemærket, at dette er et meget klart samfundsmæssigt formål.

5.8 Borgerinddragelse

Energistyrelsen har bemærket, at ansøgningen med bilag har været i høring hos en række myndigheder, herunder bl.a. Søfartsstyrelsen, Fiskeristyrelsen og Forsvarsministeriets Ejendomsstyrelse, som kun har haft enkelte eller ingen bemærkninger til ansøgningen. Styrelsen har derudover bemærket, at styrelsen har været i dialog med GEUS og de tre berørte kommuner. Styrelsen har desuden bemærket, at det er op til myndighedens skøn, om offentligheden skal høres, medmindre høring følger af andre regler.

Herudover har Energistyrelsen anført, at der er vedlagt en UXO-survey til ansøgningen.

6. Retsgrundlaget

Retsgrundlaget fremgår af bilag til denne afgørelse.

7. Energiklagenævnets begrundelse for afgørelsen

7.1 Energiklagenævnets prøvelse og kompetence

Da Energistyrelsens tilladelse og godkendelse er meddelt efter undergrundslovens § 3 og § 28, kan klagerne påklage afgørelsen til Energiklagenævnet, jf. undergrundslovens § 37a, stk. 2 og 3.

7.2 Generelt om habitatreglerne

Energiklagenævnet konstaterer, at offshorehabitatbekendtgørelsen bl.a. finder anvendelse for godkendelse af arbejder, der udføres i forbindelse med virksomhed omfattet af undergrundsloven efter § 28, stk. 1, i undergrundsloven. Offshorehabitatbekendtgørelsen fastsætter regler for administration af internationale naturbeskyttelsesområder, som er udpeget i medfør af lov om miljømål m.v., for internationale naturbeskyttelsesområder på dansk søterritorium, i den danske eksklusive økonomiske zone og på dansk kontinentalsokkelområde.

Energiklagenævnet konstaterer, at habitatbekendtgørelsen finder anvendelse for tilladelser, dispensationer, godkendelser mv., der meddeles i henhold til de mange sektorlove- og bestemmelser, der fremgår af bekendtgørelsens § 7 og § 8.¹⁵ Undergrundslovens § 28 er ikke opført i habitatbekendtgørelsens § 7 eller § 8. Afgørelser efter undergrundsloven er således ikke bundet af reglerne i habitatbekendtgørelsen.

Energistyrelsen har til kompetencespørgsmålet bemærket, at det endnu ikke er entydigt fastlagt, hvem der er den kompetente myndighed for så vidt angår habitatvurderinger på land efter undergrundsloven. Styrelsen har videre bemærket, at det – på trods af, at kompetencespørgsmålet ikke er klart fastlagt i lovgivningen – er nødvendigt at sikre overholdelse af medlemsstatens forpligtelser efter habitatdirektivet, og at hjemlen for disse vurderinger må følge direkte af direktivet. Energiklagenævnet finder, at medlemsstaterne har en forpligtelse til at iagttage habitatdirektivet, og at direktivets bestemmelser derfor skal anvendes direkte.

7.3 Bilag IV

Habitatdirektivets artikel 12, stk. 1, pålægger medlemsstaterne at indføre en streng beskyttelsesordning i det naturlige udbredelsesområde for de dyrearter, der er nævnt i direktivets bilag IV.¹⁶

Myndigheden skal sikre sig, at projektet ikke forsætligt forstyrrer bilag IV-arter, i særdeleshed i perioder, hvor dyrene yngler, udvider yngelpleje, overvintrer eller vandrer, jf. habitatdirektivets art. 12, stk. 1, litra b, der er implementeret i dansk ret bl.a. i § 5, stk. 1, nr. 1, i offshorehabitatbekendtgørelsen.¹⁷

EU-Kommissionen har offentliggjort en vejledning om beskyttelse af bilag IV-arter.¹⁸ Hverken habitatdirektivets artikel 12 eller artikel 1 indeholder en definition af begrebet ”forstyrrelse”. Det følger af EU-Kommissionens vejledning, at en aktivitet, der forsætligt forstyrrer en art i et sådant omfang, at det kan påvirke dens overlevelseschancer, formering eller reproduktionsevne, eller som medfører beskadigelse af udbredelsesområdet eller fortrængning af arten, bør anses for en ”forstyrrelse”.¹⁹

Perioder, hvor dyrene ”vandrer”, defineres i vejledningen som individers periodiske bevægelse fra et område til et andet som en naturlig del af deres livscyklus, sædvanligvis som reaktion på sæsonbestemte ændringer eller ændringer i fødeforsyningen.²⁰

¹⁵ Bekendtgørelse nr. 1098 af 21. august 2023 om udpegning og administration af internationale naturbeskyttelsesområder samt beskyttelse af visse arter

¹⁶ Rådets direktiv 92/43/EØF af 21. maj 1992 om bevaring af naturtyper samt vilde dyr og planter.

¹⁷ Bekendtgørelse nr. 846 af 26. juni 2024 om administration af internationale naturbeskyttelsesområder og beskyttelse af visse arter ved videnskabelige undersøgelser, forundersøgelser, efterforskning og indvinding af kulbrinter, lagring i undergrunden, rørledninger, m.v. offshore (herefter offshorehabitatbekendtgørelsen).

¹⁸ Vejledning om streng beskyttelse af dyrearter af fællesskabsbetydning i henhold til Habitatdirektivet, Kommissionens meddelelse af 12. oktober 2021, C(2021) 7301 (herefter EU-Kommissionens vejledning).

¹⁹ EU-Kommissionens vejledning, afsnit 2.3.2.a.

²⁰ EU-Kommissionens vejledning, afsnit 2.3.2.b.

Myndigheden skal herudover sikre sig, at projektet ikke vil beskadige eller ødelægge yngle- eller rasteområder i det naturlige udbredelsesområde for bilag IV-arter, jf. habitatdirektivets artikel 12, stk. 1, litra d, der bl.a. er implementeret i dansk ret i § 5, stk. 1, nr. 2, i offshorehabitatbekendtgørelsen.

Yngleområder defineres i EU-Kommissionens vejledning som de områder, der skal bruges til parring og fødsel, og endvidere dækker området i nærheden af rede- eller fødselsstedet, hvis afkommet er afhængigt af sådanne områder. Rasteområder defineres som de områder, der benyttes af et dyr eller en gruppe af dyr, når de ikke er aktive. Rasteområder omfatter også strukturer, som dyr etablerer som rasteområder, f.eks. reder, huller eller skjulesteder.²¹

Bestemmelsen i habitatdirektivets artikel 12, stk. 1, litra d, skal ifølge EU-Kommissionens vejledning forstås som en målsætning om, at yngle- og rasteområders økologiske funktion bevares.

Det fremgår endvidere af EU-Kommissionen vejledning, at forsigtighedsprincippet er styrende for, om afværgeforanstaltninger kan anses for tilstrækkelige i forhold til at opretholde den fortsatte økologiske funktionalitet. I overensstemmelse med forsigtighedsprincippet bør foranstaltningerne således ikke anses for at være i overensstemmelse med artikel 12, stk. 1, litra d, hvis de ikke garanterer et områdes fortsatte økologiske funktionalitet. For at artikel 12, stk. 1, litra d, er overholdt, skal der være en høj grad af sikkerhed for, at foranstaltningerne er tilstrækkelige til at undgå enhver beskadigelse eller ødelæggelse. Vurderingen af sandsynligheden for succes skal ifølge vejledningen foretages på grundlag af objektive oplysninger og i lyset af det pågældende områdes karakteristika og specifikke miljøforhold.

Endelig fremgår det af EU-Kommissionens vejledning, at afværgeforanstaltninger kan være en mulighed, når en aktivitet kun kan berøre dele af et yngle- eller rasteområde. Hvis yngle- eller rasteområdet som følge af afværgeforanstaltninger mindst bevarer den samme størrelse (eller udvides) og bevarer den samme (eller bedre) kvalitet for de pågældende arter, vil der ikke ske nogen forringelse af områdets funktion, kvalitet eller integritet. Det er afgørende, at områdets fortsatte økologiske funktionalitet bevares eller forbedres. Det er derfor vigtigt at overvåge effektiviteten af foranstaltningerne til sikring af økologisk funktionalitet.

Hvor afværgeforanstaltninger er påkrævede, skal der ifølge Miljøstyrelsens habitatvejledning fastsættes klare vilkår herom i de konkrete afgørelser. Vilkåret skal være udformet sådan, at det kan håndhæves.²²

²¹ EU-Kommissionens vejledning, pkt. 2.52-2.57.

²² Miljøstyrelsens vejledning til bekendtgørelse nr. 1595 af 6. december 2018 om udpegning og administration af internationale naturbeskyttelsesområder samt beskyttelse af visse arter. Af vejledningens fremgår det, at vejledningen også er relevant for andre sektormyndigheder med tilsvarende regler.

Markfirben

Energiklagenævnet konstaterer, at markfirben i stort omfang er udbredte langs bl.a. vest- og nordkysten på Sjælland og generelt i det omhandlede undersøgelsesområde.²³ Markfirben findes spredt i landskabet på åbne, varme, solrige lokaliteter, som jernbane- og vejskråninger, sten- og jorddiger, klitter, heder, overdrev, grusgrave, strande m.v. Endvidere konstaterer nævnet, at markfirbenet på velegnede levesteder er stedfaste i forhold til deres levested. I den aktive periode bevæger de fleste individer sig mindre end 100 m væk fra udgangspunktet, og den højeste konstaterede afstand er ca. 150 m. Det enkelte individ af markfirben er meget knyttet til et mindre område (home-range), typisk på 100-200 m², men der er fundet home ranges på ned til 25-20 m² på særligt velegnede levesteder.²⁴

Energiklagenævnet konstaterer videre, at det fremgår af bilag IV-håndbogen, at det ikke er muligt at skræmme markfirben væk fra et berørt område. Udsættes firbenene for forstyrrelser, vil de tværtimod søge skjul i jordhuller og dermed gå til i forbindelse med anlægsarbejder.²⁵

Herudover konstaterer Energiklagenævnet, at markfirben i Danmark kan være aktive fra februar til november, og at markfirben i dvaleperioden benytter forskellige former for huller i jorden på veldrænede steder, med løs og soleksponeret jord, oftest af sandet eller gruset karakter. Typisk lukker markfirbenet hullet til sit overvintringshul med græsser eller blade. I dette hulrum, som ligger 0,3-0,5 m under jordoverfladen, tilbringer markfirbenet 6-7 måneder i sammenrullet tilstand.²⁶

Energiklagenævnet finder, at Energistyrelsen ikke i tilstrækkeligt omfang har sikret sig, at projektet ikke vil påvirke yngle- eller rasteområder for markfirben. Nævnet finder i den forbindelse, at det i afgørelsen fastsatte afstandskrav på 25 m til registrerede forekomster ikke er fagligt begrundet. Det fremgår alene af sagens oplysninger, at afstandskravet er blevet ændret fra 200 m til 25 m på baggrund af et ønske fra Kalundborg Kommune.

Energiklagenævnet har desuden lagt vægt på, at markfirben lever i huller eller gange under terræn, ofte i områder med løs, veldrænede, soleksponeret jord, oftest af sandet eller gruset karakter.²⁷ Hulrum i sandet og gruset jord er generelt ikke stabile, da sand og grus har en lav evne til at holde sammen på sig selv og er følsomme over for bevægelse. Nævnet har på den baggrund lagt vægt på, at det ikke er tilstrækkelig sikkert, at undersøgelserne ikke vil påvirke yngle- eller rasteområder for markfirben.

²³ NOVANA.

²⁴ Opdatering af: håndbog om dyrearter på habitatdirektivets bilag IV, nr. 520, 2023 (herefter bilag IV-håndbogen): s. 42.

²⁵ Bilag IV-håndbogen, s. 49.

²⁶ Bilag IV-håndbogen, s. 38.

²⁷ Bilag IV-håndbogen, s. 39-40.

Energiklagenævnet har videre lagt vægt på, at det ikke er gennemført nærmere undersøgelser af, hvor der rent faktisk er yngle- og rasteområder for markfirben, og at oplysningsgrundlaget for afgørelsen på den baggrund ikke er tilstrækkeligt. Nævnet har hertil lagt vægt på, at registreringer af fund af markfirben på arter.dk ikke nødvendigvis udgør de aktuelle levesteder. Registreringer kan være gamle og uaktuelle, hvor nyere levesteder ikke er undersøgt. Fraværet af fund kan også skyldes manglende kendskab til artens udseende og levemåde, undersøgelsesmetode og -tidspunkt m.v. Det er dermed sandsynligt, at der er flere end de registrerede fund-lokalteter i undersøgelsesområdet, der er yngle- og/eller rasteområder for markfirben. Nævnet bemærker, at mulige levesteder antageligt kan afgrænses ved en kortlægning af egnet natur, således at undersøgelserne ikke skal foretages i hele projektområdet, men kun hvor det er relevant.

Flagermus

Energiklagenævnet finder, at Energistyrelsen i tilstrækkelig grad har sikret, at projektet ikke vil påvirke yngle- eller rasteområder for flagermus. Nævnet har ved vurderingen særligt lagt vægt på, at det ikke skal nedlægges yngle- og rasteområder for flagermus i forbindelse med de seismiske undersøgelser.

Energiklagenævnet har videre lagt vægt på, at støjen fra undersøgelserne er begrænset i tid og rum, og maksimalt udgør 81 dB, hvilket svarer til lyden fra en større lastbil.

Marsvin

Energiklagenævnet finder, at Energistyrelsen i tilstrækkelig grad har sikret sig, at projektet ikke forsætligt forstyrrer eller beskadiger yngle- og rasteområder for marsvin. Nævnet har ved vurderingen lagt vægt på, at det i forbindelse med tilladelsen er vurderet, om der vil være en påvirkning på marsvin fra støj og forstyrrelser, undervandsstøj eller individdrab. Det er i den forbindelse vurderet, at de seismiske undersøgelser vil kunne forstyrre marsvin i området. Nævnet har lagt vægt på, at der derfor er fastsat som vilkår i tilladelsen, at der skal anvendes støjdæmpende tiltag i form af softstart samt brug af Marine Mammal Observer og Passive Acoustic Monitoring, så risikoen for permanente og midlertidige høreskader reduceres. Det er herunder fastsat vilkår for længden af softstart, og hvilke luftkanoner der skal bruges, hvilket er skærpet under marsvinets sårbare periode i maj og juni.

Energiklagenævnet har herudover lagt vægt på, at det er belyst, at marsvin inden for 20,9 km kan opleve adfærdsproblemer i form af fortrængning fra området og afbrudt fødesøgning. Marsvin vil imidlertid kunne søge væk fra undersøgelsesområdet, og ved endte undersøgelser vil de kunne søge tilbage til farvandet. Det er derfor nævnets vurdering, at der ikke vil være en påvirkning af yngle- og rasteområder for bilag IV-arten.

For så vidt angår den kumulative påvirkning har Energiklagenævnet lagt vægt på, at marsvin vil søge væk fra undersøgelsesområdet og derfor være udenfor området, hvor der vil være en midlertidig støjpåvirkning. Nævnet har desuden lagt vægt på, at de seismiske undersøgelser består af impulsstøj, mens skibstrafik ikke er impulsstøj.

7.4 Natura 2000

I habitatdirektivet er der fastsat regler om oprettelse af internationale beskyttelsesområder som habitatområder. Habitatområderne omfatter bestemte naturtyper og/eller dyre- eller plantearter. De naturtyper eller arter, der er beskyttede i det konkrete habitatområde, fremgår af udpegningsgrundlaget for området.

Det følger af habitatdirektivets artikel 6, stk. 3, at de nationale myndigheder først giver deres tilslutning til en plan eller et projekt, der kan påvirke et Natura 2000-område væsentligt, når de har sikret sig, at planen eller projektet ikke skader lokalitetens integritet.

Habitatdirektivets artikel 6, stk. 3, er i dansk lovgivning bl.a. implementeret ved reglerne i offshorehabitatbekendtgørelsen. Efter bekendtgørelsen skal myndigheden, før der meddeles tilladelse efter bl.a. undergrundsloven, foretage en vurdering af, om projektet i sig selv, eller i forbindelse med andre planer og projekter, kan påvirke et Natura 2000-område væsentligt, jf. § 3, stk. 1, i offshorehabitatbekendtgørelsen. Hvis Energistyrelsen vurderer, at projektet kan påvirke et Natura 2000-område væsentligt, skal der foretages en nærmere konsekvensvurdering af projektets virkninger på Natura 2000-område under hensyn til bevaringsmålsætningen for det pågældende område. Viser vurderingen, at projektet vil skade Natura 2000-områdets integritet, kan der ikke meddeles tilladelse til det ansøgte, jf. § 3, stk. 3.

EU-Domstolen har fortolket bestemmelsen i habitatdirektivets artikel 6, stk. 3, således, at myndigheden skal foretage en vurdering af, om det kan udelukkes, at en plan eller et projekt i sig selv eller i forbindelse med andre planer og projekter kan påvirke opnåelse af gunstig bevaringsstatus for det udpegede område væsentligt, herunder om bevaringsstatus for de arter og/eller naturtyper, som området er udpeget for at beskytte, vil blive påvirket væsentligt (væsentlighedsvurdering).

Hvis en sådan påvirkning på baggrund af objektive kriterier ikke kan udelukkes, skal der, såfremt projektet ønskes fremmet, gennemføres en nærmere vurdering (konsekvensvurdering). Denne vurdering skal omfatte alle aspekter af projektet, som kan påvirke den omhandlede lokalitet, og vurderingen skal udføres på baggrund af den bedste videnskabelige viden på området.²⁸

²⁸ Se sag C-127/02 (Hjertemuslingedommen), præmis 61, og dommens punkt 4.

De kompetente nationale myndigheder giver kun tilladelse til en aktivitet på den beskyttede lokalitet på betingelse af, at de har opnået vished for, at aktiviteten ikke har skadelige virkninger for den pågældende lokalitets integritet. Det forholder sig således, når det ud fra et videnskabeligt synspunkt uden rimelig tvivl kan fastslås, at der ikke er sådanne virkninger.²⁹

Ved en sådan vurdering finder forsigtighedsprincippet anvendelse.³⁰ Om anvendelsen af forsigtighedsprincippet fremgår det af habitatvejledningen,³¹ at princippet bl.a. indebærer, at hvis der er videnskabelig tvivl om skadevirkninger, dvs. at skade ikke kan udelukkes, skal denne tvivl komme Natura 2000-området til gode. Hensynet til de udpegede områder skal vægtes højest. Videre fremgår, at forsigtighedsprincippet f.eks. anvendes i tilfælde, hvor videnskabelige oplysninger er ufuldstændige, foreløbige eller usikre samt i tilfælde, hvor en foreløbig videnskabelig vurdering viser, at der er risiko for eventuelle skadelige indvirkninger på arter eller naturtyper.

Et Natura 2000-områdes integritet omfatter dens grundlæggende kendetegn og økologiske funktioner. Det kan defineres som en sammenhængende sum af områdets økologiske struktur, funktion og de økologiske processer på tværs af området, som gør det i stand til at fastholde de naturtyper, den kombination af naturtyper og/eller artsbestande, som området er udpeget for.³²

EU-Domstolen har derudover fastslået, at konsekvensvurderingen skal indeholde fuldstændige, præcise og endelige konstateringer og konklusioner om virkningen af et projekt på et Natura 2000-område, for så vidt angår samtlige de levesteder og arter, som området er udpeget for. Konsekvensvurderingen skal således dels identificere og lokalisere alle de levesteder og arter, for hvilke et område er beskyttet, dels skal der i vurderingen tillige indgå oplysninger om arter og levesteder uden for den beskyttede lokalitet. Eftersom det af vurderingen tydeligt skal fremgå, hvorfor de beskyttede levesteder og arter ikke påvirkes, kan det i visse tilfælde være tilstrækkeligt at fastslå, at det kun er nogle bestemte beskyttede levesteder og arter på den del af det beskyttede område, som berøres af projektet, der påvirkes, og at de andre beskyttede levesteder og arter på lokaliteten ikke påvirkes. Det forudsætter dog, at der foreligger tilstrækkeligt præcise oplysninger om, hvor beskyttede arter og naturtyper er lokaliseret i de enkelte Natura 2000-områder, samt samspillet med andre arter i og tæt ved Natura 2000-området.³³

²⁹ Se bl.a. sag C-404/09, Kommissionen mod Spanien, præmis 99.

³⁰ Se sag C-258/11, Sweetman, præmis 48.

³¹ Miljøstyrelsens vejledning til bekendtgørelse nr. 1595 af 6. december 2018 om udpegning og administration af internationale naturbeskyttelsesområder samt beskyttelse af visse arter. Af vejledningens fremgår det, at vejledningen også er relevant for andre sektormyndigheder med tilsvarende regler.

³² EU-Kommissionens meddelelse ”Forvaltning af Natura 2000-lokaliteter – Bestemmelserne i artikel 6 i habitatdirektivet 92/43/EØF”, 2018, afsnit 3.6.4.

³³ Se EU-Domstolens dom af 7. november 2018 i sag C461-17 (Holohan), præmis 37-40.

Med hensyn til den geografiske udstrækning af beskyttelsen har EU-Domstolen fastslået, at habitatdirektivets krav om væsentligheds- og konsekvensvurdering også gælder for en plan eller et projekt beliggende uden for det berørte Natura 2000-område, når disse kan påvirke arter på udpegningsgrundlaget væsentligt. Det samme gør sig gældende, når arterne befinder sig uden for Natura-2000-området.³⁴

Natura 2000-område nr. 154

Energiklagenævnet konstaterer, at arterne klokkefrø og stor vandsalamander er frascreenet, at der er lavet en væsentlighedsvurdering for arterne stavsild, odder og rødrygget tornskade samt for naturtyperne stenrev og biogene rev, og at der er lavet en konsekvensvurdering for arterne kildevældsvindelsnegl, skæv vindelsnegl, sumpsvindelsnegl og odder, enkelt månerude og mygblomst på udpegningsgrundlaget for Natura 2000-område nr. 154.

Energiklagenævnet finder, at Energistyrelsen i tilstrækkelig grad har sikret sig, at projektet ikke skader Natura 2000-område nr. 154's integritet for så vidt angår klokkefrø, stor vandsalamander, stenrev, biogene rev, stavsild, rødrygget tornskade, enkelt månerude, mygblomst, kildevældsvindelsnegl, skæv vindelsnegl og sumpsvindelsnegl og odder.

Klokkefrø og stor vandsalamander

For så vidt angår klokkefrø og stor vandsalamander, har Energiklagenævnet lagt vægt på, at undersøgelserne ikke vil berøre vandhuller, som er kortlagt som levesteder for de to arter. Der er tale om to mobile arter, som derudover kan flytte sig væk fra lastbilerne, som kører langsomt, og stopper hver tyvende meter, såfremt de midlertidigt befinder sig i nærheden af undersøgelserne. Desuden udsender lastbilerne vibrationer som gør, at arterne midlertidigt vil flytte sig væk fra vibrationerne, mens arterne vil kunne returnere til områderne, når lastbilerne igen er kørt.

Stenrev og biogene rev

For så vidt angår stenrev og biogene rev, har Energiklagenævnet lagt vægt på, at de seismiske undersøgelser ikke direkte vil påvirke revene. Nævnet har videre lagt vægt på, at undersøgelsernes mulige påvirkninger på de arter, der lever i og omkring revene, er vurderet i ansøgningens bilag 1. Hertil har nævnet lagt vægt på, at ingen af de arter, der lever i og omkring revene, vil blive påvirket af undersøgelserne, da undersøgelserne kun fører til et kortvarigt øget støjniveau, som dermed ikke vil være væsentlig.

Stavsild

For så vidt angår stavsild, har Energiklagenævnet lagt vægt på, at det er vurderet, at stavsild kan blive påvirket af projektet, men at der skal bruges softstart som afværgeforanstaltning for marsvin, inden undersøgelserne påbegyndes. Nævnet har lagt vægt på, at softstart gør, at stavsilden har tid til at søge udenfor rækkevidden af en risiko for høreskade.

³⁴ Se bl.a. EU-Domstolens dom af 26. april 2017 i sag C142/16 (Moorburg), præmis 29.

Rødrygget tornskade

For så vidt angår rødrygget tornskade, har Energiklagenævnet lagt vægt på, at rødrygget tornskade er en mobil art med en dynamisk brug af levesteder. Nævnet har hertil lagt vægt på, at arten derfor kan flyve væk fra en eventuel forstyrrelse samt vende tilbage, når forstyrrelsen er over. Nævnet har desuden lagt vægt på, at undersøgelserne kun vil foregå på et enkelt punkt i få minutter, og at det derfor vil være en kortvarig forstyrrelse. Nævnet har på den baggrund vurderet, at der ikke vil ske en væsentlig påvirkning på rødrygget tornskade.

Enkelt månerude og mygblomst

For så vidt angår enkelt månerude og mygblomst, har Energiklagenævnet lagt vægt på, at der er fastlagt et bufferområde på 200 m omkring hver af de kendte lokaliteter af enkelt månerude og mygblomst. I bufferområderne vil der ikke foregå kørsel eller blive udlagt geofoner. Nævnet har hertil lagt vægt på, at 200 m er en betydelig afstand, som vil bevirke, at vegetationen med de to arter ikke vil blive påvirket, hverken direkte ved at blive mast eller revet op eller indirekte ved sammentrykning af jorden, udligning af terrænforskelle m.v. Nævnet bemærker hertil, at fundene fremgår af to figurer i ansøgningens bilag 1, således at det er tydeligt, hvilke områder der skal undgås ved gennemførelse af undersøgelserne.

Energiklagenævnet har derudover lagt vægt på, at traktorsporet, som ligger indenfor bufferområdet, ikke består af natur eller egnede levesteder for planterne.

Kildevældsvindelsnegl

For så vidt angår kildevældsvindelsnegl, har Energiklagenævnet lagt vægt på, at alle registreringer af kildevældsvindelsnegl ligger inden for de områder, hvor der ikke skal udlægges geofoner. Nævnet finder på den baggrund, at der ikke vil ske en påvirkning af arten.

Skæv vindelsnegl og sumpsvindelsnegl

For så vidt angår skæv vindelsnegl og sumpsvindelsnegl har Energiklagenævnet lagt vægt på, at sneglene hovedsageligt bor på star-tuer, og at lastbilerne i forbindelse med undersøgelserne kun vil køre på eksisterende veje. Nævnet har lagt vægt på, at levestederne ikke bliver påvirkede som følge af projektet, og at sneglernes mulighed for at opretholde gunstig bevaringsstatus ikke bliver påvirket.

Odder

Energiklagenævnet konstaterer indledningsvis, at ansøger i bilag 1 har gennemført en væsentlighedsvurdering for odder i Natura 2000-område nr. 154, for så vidt angår den marine del af området. I forhold til de resterende områder i Natura 2000-område nr. 154, herunder Saltbæk Vig, har ansøger gennemført en konsekvensvurdering.

Hvad angår væsentlighedsvurderingen af odder, har Energiklagenævnet lagt vægt på, at der ikke er registreringer af odder i den marine del af N154, samt at der ikke er egnede opholdssteder for odder i Nekselø Bugt.

For så vidt angår konsekvensvurderingen af odder, har Energiklagenævnet lagt vægt på, at odderen er nataktiv og undersøgelserne vil foregå om dagen. Odderen vil således ikke blive forstyrret i sin fødesøgning. Nævnet har derudover lagt vægt på, at fartøjerne ikke kan komme så tæt på odde-rens foretrukne opholdssteder, at arten kan risikere midlertidige eller permanente høreskader.

Natura 2000-område nr. 156

Energiklagenævnet konstaterer, at arterne stor vandsalamander og engsnarre er frascree-net, og at der er lavet en konsekvensvurdering for arterne skæv vindelsnegl, sumpvindelsnegl, pigsmerling og odder på udpegningsgrundlaget for Natura 2000-område nr. 156.

Energiklagenævnet finder, at Energistyrelsen i tilstrækkelig grad har sikret sig, at projektet ikke skader Natura 2000-område nr. 156's integritet, for så vidt angår stor vandsalamander, engsnarre, pigsmerling, odder, skæv vindelsnegl og sumpvindelsnegl.

Stor vandsalamander

For så vidt angår stor vandsalamander, har Energiklagenævnet lagt vægt på, at undersøgelserne ikke vil berøre vandhuller, som er kortlagt som levesteder for arten. Det er desuden en mobil art, som kan flytte sig væk fra lastbilerne, som kører langsomt, og stopper hver tyvende meter, såfremt individer midlertidigt befinder sig i nærheden af undersøgelserne. Desuden udsender lastbilerne vibrationer, som gør, at arten midlertidigt vil flytte sig væk fra vibrationerne og vil kunne returnere til områderne, når aktiviteten ophører.

Engsnarre

For så vidt angår engsnarre, har Energiklagenævnet lagt vægt på, at engsnarre udelukkende er registreret som ynglende uden for tilladelsesområdet, og at Energistyrelsen på den baggrund har vurderet, at projektet ikke vil kunne påvirke engsnarre, hvilket Energiklagenævnet er enig i.

Skæv vindelsnegl og sumpvindelsnegl

For så vidt angår skæv vindelsnegl og sumpvindelsnegl, har Energiklagenævnet lagt vægt på, at sneglene hovedsageligt bor på star-tuer, og at lastbilerne under projektet kun vil køre på eksisterende veje. Nævnet har lagt vægt på, at levestederne ikke bliver påvirkede, og at sneglenes mulighed for at opretholde gunstig bevaringsstatus ikke bliver påvirket.

Pigsmerling

For så vidt angår pigsmerling, har Energiklagenævnet lagt vægt på, at pigsmerling kan påvirkes af impulsstøj, og at der på den baggrund er fastsat en

afværgeforanstaltning hvorefter der skal anvendes softstart inden undersøgelserne går i gang, således at de individer af pignmerlinger, der måtte befinde sig i området, kan flygte og vende tilbage til området, når aktiviteten ophører. Endvidere har nævnet lagt vægt på, at arten primært er nataktiv, og at undersøgelserne vil foregå om dagen.

Odder

For så vidt angår odder, har Energiklagenævnet lagt vægt på, at odderen er nataktiv og undersøgelserne vil foregå om dagen. Odderen vil således ikke blive forstyrret i sin fødesøgning. Nævnet har derudover lagt vægt på, at fartøjerne ikke kan komme tættere på bredderne i Skarresø end 110 m, hvilket er odderens foretrukne opholdssted, og at dette er uden for afstanden, som kan føre til midlertidige eller permanente høreskader.

Natura 2000-område nr. 157

Energiklagenævnet konstaterer, at stor vandsalamander, rød glente og fjordterne er frascreenet, at der er lavet en væsentlighedsvurdering for pignmerling og odder, og at der er lavet en konsekvensvurdering for skæv vindelsnegl, der er på udpegningsgrundlaget for Natura 2000-område nr. 157.

Energiklagenævnet finder, at Energistyrelsen i tilstrækkelig grad har sikret sig, at projektet ikke skader Natura 2000-område nr. 157's integritet, for så vidt angår stor vandsalamander, rød glente, fjordterne, pignmerling, odder og skæv vindelsnegl.

Stor vandsalamander

For så vidt angår stor vandsalamander, har Energiklagenævnet lagt vægt på, at undersøgelserne ikke vil berøre vandhuller, som er kortlagt som levesteder for arten. Der er desuden tale om en mobil art, som kan flytte sig væk fra lastbilerne, som kører langsomt, og stopper hver tyvende meter, såfremt de midlertidigt befinder sig i nærheden af undersøgelserne. Desuden udsender de vibrationer, som gør, at arten midlertidigt vil flytte sig væk fra vibrationerne, men arten vil kunne returnere til undersøgelsesområdet, når aktiviteten er ophørt.

Rød glente

For så vidt angår rød glente, har Energiklagenævnet lagt vægt på, at rød glente ikke er registreret ynglende i N157 siden 2012. Nævnet har på den baggrund vurderet, at der ikke vil være en væsentlig påvirkning på rød glente.

Fjordterne

For så vidt angår fjordterne, har Energiklagenævnet lagt vægt på, at arten udelukkende har udpegede levesteder over 3,5 km uden for tilladelsesområdet, samt at der ikke er egnede ynglesteder for arten indenfor undersøgelsesområdet. Nævnet har på den baggrund vurderet, at der ikke vil være en væsentlig påvirkning på fjordterne.

Pigsmerling

For så vidt angår pigsmerling, har Energiklagenævnet lagt vægt på, at der ikke skal foretages seismiske undersøgelser i Madesø, hvor den eneste observation af pigsmerling i N157 er registreret. Nævnet har på den baggrund vurderet, at der ikke vil være en væsentlig påvirkning på pigsmerling.

Odder

For så vidt angår odder, har Energiklagenævnet lagt vægt på, at der ikke skal foretages seismiske undersøgelser i vand i N157. Nævnet har på den baggrund vurderet, at der ikke vil være en væsentlig påvirkning på odder.

Skæv vindelsnegl

For så vidt angår skæv vindelsnegl, har Energiklagenævnet lagt vægt på, at sneglen hovedsageligt bor på star-tuer, og at lastbilerne kun vil køre på eksisterende veje. Nævnet har lagt vægt på, at levestederne ikke bliver påvirkede, og at sneglens mulighed for at opretholde gunstig bevaringsstatus ikke bliver påvirket.

Natura 2000-område nr. 166

Energiklagenævnet konstaterer, at spættet sæl er frascreenet, og at der er lavet en konsekvensvurdering for marsvin på udpegningsgrundlaget for Natura 2000-område nr. 15.

Energiklagenævnet finder, at Energistyrelsen i tilstrækkelig grad har sikret sig, at projektet ikke skader Natura 2000-område nr. 166's integritet, for så vidt angår spættet sæl og marsvin.

Spættet sæl

Energiklagenævnet har, for så vidt angår spættet sæl, lagt vægt på, at undersøgelsesområdet ikke omfatter Natura 2000-område nr. 166, som ligger mere end 8 km væk, og at arten ikke bevæger sig over særligt store afstande. Samtidig er arten ikke særlig følsom over for undervandsstøj, og nævnet har på den baggrund vurderet, at der ikke vil ske en påvirkning af spættet sæl.

Marsvin

Energiklagenævnet har ved vurderingen i forhold til marsvin lagt vægt på, at der er lavet en konsekvensvurdering, der indeholder en vurdering af påvirkningen af marsvin fra støj og forstyrrelser, undervandsstøj og ved drab.

Energiklagenævnet har yderligere lagt vægt på, at det fremgår heraf, at de seismiske undersøgelser vil kunne forstyrre marsvin, der befinder sig i området. Nævnet har imidlertid lagt vægt på, at der skal anvendes støjdæmpende tiltag i form af softstart samt brug af Marine Mammal Observer og Passive Acoustic Monitoring, så risikoen for permanente og midlertidige høreskader reduceres. Nævnet har derudover lagt vægt på, at Energistyrelsen på den baggrund har fastsat vilkår nr. 2 om softstart, hvor længden af

softstart og hvilke luftkanoner, der skal bruges, afhænger af, om undersøgelserne skal gennemføres i eller udenfor marsvinets sårbare periode i maj og juni.

Energiklagenævnet har herudover lagt vægt på, at det er belyst, at marsvin inden for 20,9 km kan opleve adfærdsproblemer i form af fortrængning fra området og afbrudt fødesøgning. Marsvin vil imidlertid kunne søge væk fra undersøgelsesområdet, og ved endte undersøgelser vil de kunne søge tilbage til farvandet. Det er derfor nævnets vurdering, at der ikke vil være en påvirkning.

Øvrige fugle på udpegningsgrundlagene for Natura 2000-område nr. 154, nr. 156, nr. 157 og nr. 166

For så vidt angår øvrige fugle på udpegningsgrundlagene, finder Energiklagenævnet, at Energistyrelsen i tilstrækkelig grad har sikret sig, at projektet ikke vil påvirke fugle. Nævnet har ved vurderingen lagt vægt på, at det fremgår af ansøgningens bilag 1, at projektet kan påvirke fugle ved luftbåren støj, undervandsstøj og forstyrrelser, og at der på den baggrund er fastsat afværgeforanstaltninger om sikkerhedsafstand og tidspunkter for undersøgelserne.

7.5 Fredede og rødlistede arter

Energiklagenævnet konstaterer, at de fredede og rødlistede arter ikke er omfattet af habitatdirektivet. Det er nævnets vurdering, at det anførte af klager ikke kan føre til en anden vurdering.

7.6 Opdeling af projekter

Det følger af habitatdirektivets artikel 6, stk. 3, 1. pkt., at alle planer eller projekter, der ikke er direkte forbundet med eller nødvendige for lokalitetens forvaltning, men som i sig selv eller i forbindelse med andre planer og projekter kan påvirke en sådan lokalitet væsentligt, vurderes med hensyn til deres virkninger på lokaliteten under hensyn til bevaringsmålsætningerne for denne. Hvad et projekt er, skal forstås bredt, og kan omfatte anlægsarbejder, installationer og andre indgreb i det naturlige miljø. Begrebet skal forstås sådan, at alle aktiviteter, der sandsynligvis vil påvirke miljøet er omfattet.³⁵

Energiklagenævnet finder, at der i sagen ikke er fremkommet oplysninger om, at der er foretaget en opdeling af projekter. Nævnet har ved vurderingen lagt vægt på, at beslutningen om, hvorvidt der skal gennemføres yderligere skridt for at etablere et lagringsanlæg for CO₂ i forbindelse med C2024/03-tilladelsen afhænger af resultatet af de seismiske undersøgelser, og at det dermed på nuværende tidspunkt ikke er muligt at vurdere eventuelle påvirkninger af senere projekter.

³⁵ Forvaltning af Natura 2000-lokaliteter – Bestemmelserne i artikel 6 i habitatdirektivet 92/43/EØF, afsnit 4.4.1.

7.7 Formkrav

Det følger af undergrundslovens § 28, stk. 1, at klima-, energi- og forsyningsministeren kan godkende udstyr, program og udførelsesmåde til arbejder, der udføres i forbindelse med virksomhed omfattet af loven. Af lovens § 28, stk. 4 fremgår det, at ministeren kan fastsætte vilkår ved godkendelser efter stk. 1. Vilkårene kan eksempelvis stille krav om indsamling af oplysninger om undergrunden, placering og indretning af en boring eller om dens anvendelse mv.³⁶

Energiklagenævnet bemærker, at det ikke er fastlagt formkrav til en afgørelse i undergrundsloven, men at afgørelsen skal opfylde de almindelige forvaltningsretlige krav. Nævnet bemærker videre, at der ikke er et krav om, at ansøgningen og dens bilag vedlægges afgørelsen.

Energiklagenævnet finder, at Energistyrelsen skal fastsætte klare og tydelige vilkår, og at vilkårene skal være udformet sådan, at de kan håndhæves af den ansvarlige myndighed. Nævnet har lagt vægt på, at der i afgørelsen er fastsat fire vilkår, men at der i ansøgningen er fastsat en række afværgeforanstaltninger, som ikke fremgår af afgørelsen. Nævnet bemærker, at det alene er vilkår fastsat i afgørelsen som er bindende for bygherre, ligesom formålet er, at de kan håndhæves og efterprøves af den ansvarlige myndighed.

7.8 Projektområdet

Det følger af undergrundslovens § 3, at klima-, energi og forsyningsministeren kan meddele tilladelse til at foretage bestemte typer af forundersøgelser, bl.a. med henblik på lagring af CO₂ på 100 kt eller derover. Det følger af § 3, sidste punktum, at tilladelsen skal angive de områder, den omfatter.

Energiklagenævnet finder, at Energistyrelsen i tilstrækkelig grad har angivet de områder tilladelsen omfatter. Nævnet har ved vurderingen lagt vægt på, at projektområdet er beskrevet i afgørelsen, og at der i afgørelsen er henvist til ansøgningen, hvor projektområdet fremgår af flere kort.

Energiklagenævnet finder ikke grundlag for at tilsidesætte Energistyrelsens begrundelse for undersøgelsesområde, samt hvilke veje der skal bruges. Det af klager anførte om, at der er andre, bedre egnede områder for undersøgelserne, kan ikke føre til et andet resultat.

7.9 Borgerinddragelse

Det følger af habitatdirektivet art. 6, stk. 3, at de kompetente nationale myndigheder, hvis det anses for nødvendigt, skal høre offentligheden, inden de giver deres tilslutning til et projekt. Af offshorehabitatbekendtgørelsens § 3, stk. 5 fremgår det, at hvis Energistyrelsen vurderer, at inddragelse af offentligheden kan tilføre sagen nye oplysninger, skal offentligheden høres, inden der træffes endelig afgørelse i sagen.

³⁶ Forslag til lov nr. 116 af 28. januar 2015 til om ændring af lov om anvendelse af Danmarks undergrund.

Det følger af EU-Domstolens praksis,³⁷ at en miljøforening som opfylder kravene i Århus-konventionens artikel 2, stk. 5,³⁸ har en ret til at opnå reel deltagelse under hele miljøbeslutningsprocessen. Det følger af dommens præmis 46, at offentligheden har ret til at:

”opnå ”reel deltagelse under hele miljøbeslutningsprocessen” ved at fremkomme ”med enten skriftlig eller, efter omstændighederne, ved en offentlig høring med ansøgeren, enhver kommentar, oplysning, analyse eller mening, som den finder relevant for den foreslåede aktivitet”. Denne inddragelse skal ske ”tidligt i processen, mens alle muligheder stadig er åbne og effektiv offentlig deltagelse kan finde sted”.”

Energiklagenævnet finder, at Energistyrelsen i forbindelse med deres skønsudøvelse af om det var nødvendigt at inddrage offentligheden i afgørelsesprocessen burde have inddraget det forhold at CO₂-lagring kan være ukendt og føre til bekymring blandt borgerne. Nævnet bemærker dog, at det er afholdt offentlige møder.

7.10 Uvildighed

Klager 2 har anført, at den eksterne rådgivende virksomhed, der har udarbejdet ansøgningen og vedhæftede rapporter, ikke er uvildig, når den samtidig fungerer som sparringspartner for Holbæk Kommune. Energiklagenævnet har forstået dette som en klage over, at Energistyrelsen ikke har sikret, at afgørelsens oplysningsgrundlag indeholder korrekte eller tilstrækkelige oplysninger.

Energistyrelsen har ansvaret for at oplyse en sag tilstrækkeligt, inden de træffer afgørelse.³⁹ Formålet er at understøtte, at der træffes materielt lovlige og rigtige afgørelser. I tilfælde, hvor fremskaffelsen af de nødvendige oplysninger er overladt til ansøger, er myndigheden ansvarlig for, at sagsforberedelsen har været forsvarlig.

Energiklagenævnet finder, at Energistyrelsen har sikret, at sagsforberedelsen har været forsvarlig, og at der ikke ud fra sagens oplysninger i øvrigt er grundlag for at fastslå, at ansøgningen og dens bilag ikke er uvildigt udarbejdet. Nævnet bemærker, at det faktum, at oplysningsgrundlaget for markfirben ikke er tilstrækkeligt beror på en utilstrækkelig oplysning af sagen som ikke i sig selv kan begrunde, at ansøgningen ikke er uvildigt udarbejdet.

³⁷ EU-Domstolens dom af 8. november 2016 i sag C-243/15 (Brune bjørn II), præmis 45, 46 og 49.

³⁸ BKI nr. 10 af 13. Marts 2003 om bekendtgørelse af Århus-konventionen af 25. juni 1998 om adgang til oplysninger, offentlig deltagelse i beslutningsprocesser samt adgang til at klage og domstolsprøvelse på miljøområdet.

³⁹ Officialprincippet: <https://www.ombudsmanden.dk/find-viden/myndighedsguiden/generel-forvaltningsret/8-officialprincippet>.

Energiklagenævnet har ved vurderingen lagt vægt på, at der i Energistyrelsen er gennemført selvstændige kommenteringsrunder af indholdet i ansøgningen og dens bilag med det formål at sikre, at habitatdirektivets krav til en passende vurdering er overholdt, inden styrelsen meddelte tilladelsen.

Energiklagenævnet bemærker, at det forhold, at den anvendte rådgivningsvirksomhed også har udført opgaver for andre, som i en vis grad har sammenhæng med det konkrete projekt, ikke i sig selv medfører, at rådgiveren anses for ikke at være uvildig. Nævnet bemærker i den forbindelse, at den pågældende rådgiver har været rådgiver for ansøger og for Holbæk Kommune. Rådgiveren har således ikke rådgivet Energistyrelsen, som er den ansvarlige myndighed i sagen.

7.11 Energiklagenævnets øvrige bemærkninger

Energiklagenævnet bemærker, at det fremgår af habitatvejledningen, at det at indarbejde afhjælpende foranstaltninger i nogle tilfælde kan sikre, at et projekt ikke vil skade et Natura 2000-områdets integritet.⁴⁰ Hvis afværgende foranstaltninger skal inddrages, skal der laves en konsekvensvurdering, da nødvendigheden af en sådan foranstaltning tyder på, at det er sandsynligt, at lokaliteten påvirkes væsentligt af projektet.⁴¹ Nævnet bemærker hertil, at ved brug af afhjælpende foranstaltninger, skal disse medtages som vilkår i afgørelsen for at sikre, at effekten af foranstaltningerne kan kontrolleres.⁴²

Ved en fornyet behandling af sagen skal Energistyrelsen fastsætte klare og tydelige vilkår, som er udformet således, at de kan håndhæves af den ansvarlige myndighed. Styrelsen skal desuden overveje om det er nødvendigt at gennemføre en offentlig høring.

Af grundene anført i afsnit 7.3 og 7.9 ophæver Energiklagenævnet Energistyrelsens afgørelse af 31. januar 2025, og hjemviser sagen til fornyet behandling i Energistyrelsen, idet styrelsens afgørelse ikke i tilstrækkeligt omfang sikrer, at projektet ikke vil påvirke yngle- eller rasteområder for markfirben.

8. Energiklagenævnets afgørelse

Energiklagenævnet ophæver Energistyrelsens afgørelse af 31. januar 2025.

Sagen har været behandlet på Energiklagenævnets møde den 26. februar 2026.

Afgørelsen er truffet i henhold til undergrundslovens § 37 a, stk. 1.

Afgørelsen kan ikke indbringes for anden administrativ myndighed.

⁴⁰ Habitatvejledningen, s. 41.

⁴¹ EU-Domstolens dom af 12. april 2018, sag C323/17, People over Wind, præmis 35-37.

⁴² Meddelelse fra Kommissionen Vurdering af planer og projekter i forbindelse med Natura 2000-lokaliteter – Metodisk vejledning om artikel 6, stk. 3 og 4, i habitatdirektivet 92/43/EØF 2021/C 437/01, afsnit 3.2.4.

Søgsmål til prøvelse af afgørelser truffet af Energiklagenævnet efter undergrundsloven eller de regler, der udstedes efter loven, skal være anlagt inden 6 måneder efter, at afgørelsen er meddelt den pågældende jf. § 14, stk. 2, i lov om Energiklagenævnet.

Afgørelsen offentliggøres på hjemmesiden www.naevneneshus.dk under menupunktet Nævnene > Energiklagenævnet > Tidligere afgørelser i anonymiseret form under iagttagelse af persondatalovens bestemmelser.

På nævnets vegne

Jørgen Jørgensen
Nævnetsformand

Heléne Fredriksen
Fuldmægtig

Afgørelsen er sendt til:

Danmarks Naturfredningsforening

Miljøforeningen Havnsø-Føllenslev

Equinor Low Carbon Solutions A/S

Energistyrelsen

Bilag

Uddrag af lovbekendtgørelse nr. 1461 af 29. november 2023 om anvendelse af Danmarks undergrund

” § 3. Klima-, energi- og forsyningsministeren kan meddele tilladelse for et tidsrum af indtil 3 år til at foretage bestemte typer af forundersøgelser med henblik på efterforskning og indvinding af de af loven omfattede råstoffer eller med henblik på lagring af CO₂ på 100 kt eller derover, lagring af CO₂ på under 100 kt til andre formål end forskning, udvikling eller afprøvning af nye produkter og processer, anden lagring end lagring af CO₂ og anvendelse af undergrunden til andre formål end indvinding af råstoffer. Tilladelsen skal angive de områder, den omfatter.”

[...]

”28. Arbejder, der udføres i forbindelse med virksomhed omfattet af denne lov, herunder borer, nedsænkning af skakter og indsættelse af stoller, må kun iværksættes, såfremt klima-, energi- og forsyningsministerens godkendelse af udstyr, program og udførelsesmåde er indhentet i hvert enkelt tilfælde, jf. dog stk. 2 og 3.

[...]

Stk. 4. Klima-, energi- og forsyningsministeren kan fastsætte vilkår ved godkendelser efter stk. 1 og 3.

§ 28 a. Klima-, energi- og forsyningsministeren fastsætter med henblik på gennemførelse af Den Europæiske Unions direktiver og beslutninger på naturbeskyttelsesområdet regler om, i hvilke tilfælde og på hvilke vilkår tilladelser eller godkendelser kan meddeles efter § 10, stk. 2 og 3, § 17, stk. 1, § 23 d, stk. 2 og 4, § 23 k, stk. 1, § 23 u, stk. 1, og § 28, stk. 1 og 3.

§ 28 b. Klima-, energi- og forsyningsministeren træffer i forbindelse med projekter på havområdet passende foranstaltninger, herunder ved fastsættelse af vilkår eller meddelelse af påbud eller forbud, for at undgå forringelse af naturtyperne og levestederne for arterne i internationale naturbeskyttelsesområder samt forstyrrelser af de arter, som områderne er udpeget for, hvis disse forstyrrelser har betydelige konsekvenser for målsætningerne i Rådets direktiv 92/43/EØF af 21. maj 1992 om bevaring af naturtyper samt vilde dyr og planter (habitatdirektivet).

[...]

§ 37a. Stk. 3. Endvidere er lokale og landsdækkende foreninger eller organisationer, der som hovedformål har beskyttelse af natur og miljø, eller som efter deres formål varetager væsentlige rekreative interesser, når en afgørelse berører sådanne interesser, klageberettigede, for så vidt angår de miljømæssige forhold i afgørelser i henhold til §§ 10, 17, 23 d, 23 u, 28 eller tilladelser til geologisk lagring af CO₂ på under 100 kt med henblik på forskning, udvikling eller afprøvning af nye produkter eller processer, hvis afgørelserne eller tilladelsen tillige er omfattet af § 28 b, regler udstedt i medfør af § 28 a eller lov om miljøvurdering af planer og programmer og af konkrete projekter (VVM). Disse foreninger eller organisationer fremsender senest samtidig med klagen deres vedtægter til Energiklagenævnet som dokumentation for, at de er lokale eller landsdækkende, og at deres formål opfylder de angivne krav.

Uddrag af lovbekendtgørelse nr. 433 af 22. april 2014 af forvaltningsloven med senere ændringer.

”**§ 22.** En afgørelse skal, når den meddeles skriftligt, være ledsaget af en begrundelse, medmindre afgørelsen fuldt ud giver den pågældende part medhold.

[...]

§ 24. En begrundelse for en afgørelse skal indeholde en henvisning til de retsregler, i henhold til hvilke afgørelsen er truffet. I det omfang, afgørelsen efter disse regler beror på et administrativt skøn, skal begrundelsen tillige angive de hovedhensyn, der har været bestemmende for skønsudøvelsen.

Stk. 2. Begrundelsen skal endvidere om fornødent indeholde en kort redegørelse for de oplysninger vedrørende sagens faktiske omstændigheder, som er tillagt væsentlig betydning for afgørelsen.”

Uddrag af bekendtgørelse af Århus-konventionen af 25. juni 1998 om adgang til oplysninger, offentlig deltagelse i beslutningsprocesser samt adgang til klage og domstolsprøvelse på miljøområdet

”**Art. 2, stk. 5.** ”Den berørte offentlighed”: den del af offentligheden, som er berørt af, kan blive berørt af eller har en interesse i beslutningsprocesser der vedrører miljøet; med sigte på denne definition skal ikke-statslige organisationer, der arbejder for at fremme miljøbeskyttelse, og som imødekommer alle krav efter national lovgivning, anses for at have en interesse.

[...]

Art. 6, stk. 1. Hver part

[...]

b) anvender i overensstemmelse med sin nationale ret også bestemmelserne i denne artikel i relation til afgørelser vedrørende foreslåede aktiviteter, som ikke er indeholdt i annekst I, men som kan have væsentlig indvirkning på miljøet. Med henblik herpå afgør parterne om en sådan foreslået aktivitet skal være undergivet disse bestemmelser

[...]

3. Offentlighedsprocedurerne skal omfatte rimelige tidsrammer for de forskellige faser, der tillader rimelig tid til at informere offentligheden i overensstemmelse med stk. 2, og til at offentligheden kan forberede sig på og opnå reel deltagelse under hele miljøbeslutningsprocessen.”

Uddrag af Rådets direktiv 92/43/EØF af 21. maj 1992 om bevaring af naturtyper samt vilde dyr og planter

”**Art. 6, stk. 3.** Alle planer eller projekter, der ikke er direkte forbundet med eller nødvendige for lokalitetens forvaltning, men som i sig selv eller i forbindelse med andre planer og projekter kan påvirke en sådan lokalitet væsentligt, vurderes med hensyn til deres virkninger på lokaliteten under hensyn til bevaringsmålsætningerne for denne. På baggrund af konklusionerne af vurderingen af virkningerne på lokaliteten, og med forbehold af stk. 4, giver de kompetente nationale myndigheder først deres tilslutning til en plan eller et projekt, når de har sikret sig, at den/det ikke skader lokalitetens integritet, og når de – hvis det anses for nødvendigt – har hørt offentligheden.

[...]

Art. 12, stk. 1. Medlemsstaterne træffer de nødvendige foranstaltninger til at indføre en streng beskyttelsesordning i det naturlige udbredelsesområde for de dyrearter, der er nævnt i bilag IV, litra a), med forbud mod:

- a) alle former for forsætlig indfangning eller drab af enheder af disse arter i naturen
- b) forsætlig forstyrrelse af disse arter, i særdeleshed i perioder, hvor dyrene yngler, udviser yngelpleje, overvintrer eller vandrer
- c) forsætlig ødelæggelse eller indsamling af æg i naturen
- d) beskadigelse eller ødelæggelse af yngle- eller rasteområder.”

Uddrag af bekendtgørelse nr. 846 af 26. juni 2024 om administration af internationale naturbeskyttelsesområder og beskyttelse af visse arter ved

*videnskabelige undersøgelser, forundersøgelser, efterforskning og indvin-
ding af kulbrinter, lagring i undergrunden, rørledninger, m.v. offshore.*

” § 3. Før der kan træffes afgørelse om tilladelse til eller godkendelse af projekter, der er nævnt i § 1, stk. 2, skal der foretages en vurdering af, om projekt i sig selv, eller i forbindelse med andre planer og projekter, kan påvirke et internationalt naturbeskyttelsesområde væsentligt. De projekter, der omfattes af kravet om vurdering, er projekter, som ikke direkte er forbundet med eller nødvendige for naturbeskyttelsesområdets forvaltning.

Stk. 2. Ansøgeren skal i forbindelse med ansøgningen om tilladelse til eller godkendelse af projektet, indsende fornødne oplysninger om projektet i forhold til påvirkning af internationale naturbeskyttelsesområder til brug for Energistyrelsens vurdering efter stk. 1.

Stk. 3. Hvis Energistyrelsen vurderer, at projektet kan påvirke et internationalt naturbeskyttelsesområde væsentligt, skal der foretages en nærmere konsekvensvurdering af projektets virkninger på det internationale naturbeskyttelsesområde under hensyn til bevaringsmålsætningen for det pågældende område. Viser vurderingen, at projektet vil skade det internationale naturbeskyttelsesområdes integritet, kan der ikke meddeles godkendelse eller tilladelse til det ansøgte projekt, jf. dog § 4.

[...]

Stk. 5. Hvis Energistyrelsen vurderer, at inddragelse af offentligheden kan tilføre sagen nye oplysninger, skal offentligheden høres, inden der træffes endelig afgørelse i sagen.

[...]

§ 5. Før der kan træffes afgørelse om tilladelse til eller godkendelse af projekter, der er nævnt i § 1, stk. 2, skal der foretages en vurdering af, om det ansøgte kan

1) medføre en forsætlig forstyrrelse i det naturlige udbredelsesområde for de dyrearter, der er optaget i habitatdirektivets bilag IV, litra a), i alle livsstadier og i særdeleshed i perioder, hvor dyrene yngler, udviser yngelpleje, overvintrer eller vandrer,

2) beskadige eller ødelægge yngle- eller rasteområder i det naturlige udbredelsesområde for de dyrarter, der er optaget i habitatdirektivets bilag IV, litra a), eller

3) ødelægge de plantearter, som er optaget i habitatdirektivets bilag IV, litra b), i alle livsstadier.

Stk. 2. Viser vurderingen, at det ansøgte kan indebære en forstyrrelse, beskadigelse eller ødelæggelse som nævnt i stk. 1, kan der ikke meddeles godkendelse eller tilladelse til det ansøgte projekt, jf. dog § 6.

Uddrag af bekendtgørelse nr. 1098 af 21. august 2023 om udpegning og administration af internationale naturbeskyttelsesområder samt beskyttelse af visse arter

” § 6. Før der træffes afgørelse i medfør af de bestemmelser, der er nævnt i § 7, skal der foretages en vurdering af, om projektet i sig selv, eller i forbindelse med andre planer og projekter, kan påvirke et Natura 2000-område væsentligt. De projekter, der omfattes af kravet om vurdering, er projekter som ikke direkte er forbundet med eller nødvendige for Natura 2000-områdets forvaltning.

Stk. 2. Hvis myndigheden vurderer, at projektet kan påvirke et Natura 2000-område væsentligt, skal der foretages en nærmere konsekvensvurdering af projektets virkninger på Natura 2000-området under hensyn til bevaringsmålsætningen for det pågældende område. Viser vurderingen, at projektet vil skade det internationale naturbeskyttelsesområdes integritet, kan der ikke meddeles tilladelse, dispensation eller godkendelse til det ansøgte.

[...]

Stk. 6. Hvis myndigheden vurderer, at inddragelse af offentligheden kan tilføre sagen nye oplysninger, skal offentligheden høres, inden der træffes endelig afgørelse i sagen.

[...]

§ 10. Ved administration af de i §§ 7 og 8 nævnte bestemmelser kan der ikke gives tilladelse, dispensation, godkendelse mv., hvis det ansøgte kan

- 1) beskadige eller ødelægge yngle- eller rasteområder i det naturlige udbredelsesområde for de dyrearter, der er optaget i habitatdirektivets bilag IV, litra a), eller
- 2) ødelægge de plantearter, som er optaget i habitatdirektivets bilag IV, litra b) i alle livsstadier.

Stk. 2. Vurderingen skal fremgå af de afgørelser, der bliver truffet efter de i §§ 7 og 8 nævnte bestemmelser.”

Uddrag af Rådets direktiv 85/337/EØF af 27. juni 1985 om vurdering af visse offentlige og private projekters indvirkning på miljøet.

” **Art. 1, stk. 2.** I dette direktiv forstås ved:

Projekt:

- Gennemførelse af anlægsarbejder eller andre installationer eller arbejder,
- andre indgreb i det naturlige miljø eller i landskaber, herunder sådanne, der tager sigte på udnyttelse af ressourcer i undergrunden,”

Uddrag af bekendtgørelse nr. 259 af 6. marts 2025 om Energistyrelsens opgaver og beføjelser

” **§ 4.** Hvor klima-, energi- og forsyningsministeren i henhold til nedenstående lovgivning tillægges beføjelser, jf. dog § 5 samt §§ 9-18, udøver Energistyrelsen disse beføjelser på ministerens vegne samt modtager underretning og materiale på vegne af ministeren, for så vidt disse beføjelser ikke er delegeret til Forsyningstilsynet:

- 1) Lov om anvendelse af Danmarks undergrund (Undergrundsloven).”